

Utbildningsutskottets betänkande 2022/23:UbU9

Vuxenutbildning

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden som rör vuxenutbildning med hänvisning till gällande bestämmelser, vidtagna åtgärder och pågående arbete. Motionerna tar upp frågor om bl.a. utbudet av vuxenutbildning, finansieringen av yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning, tillträde till yrkeshögskolan och validering.

I betänkandet finns 31 reservationer (S, SD, V, C, MP).

Behandlade förslag

Cirka 70 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	4
Redogörelse för ärendet	8
Ärendet och dess beredning.....	8
Utskottets överväganden.....	9
Utbudet av vuxenutbildning	9
Utskottets ställningstagande.....	13
Tillgång till utbildning genom lärcentrum.....	14
Utskottets ställningstagande.....	16
Kommunal vuxenutbildning (komvux)	16
Utskottets ställningstagande.....	20
Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning (yrkesvux)	21
Utskottets ställningstagande.....	24
Särskild utbildning för vuxna (särvux)	26
Utskottets ställningstagande.....	27
Utbildning i svenska för invandrare (sfi).....	28
Utskottets ställningstagande.....	33
Utbildning inom yrkeshögskolan.....	33
Utskottets ställningstagande.....	39
Eftergymnasial utbildning för personer med funktionsnedsättning	40
Utskottets ställningstagande.....	44
Validering	45
Utskottets ställningstagande.....	48
Reservationer	50
1. Utbildning för omställning och livslångt lärande, punkt 1 (S).....	50
2. Utbildning för omställning och livslångt lärande, punkt 1 (C)	51
3. Utbildning för omställning och livslångt lärande, punkt 1 (MP)	51
4. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 2 (SD)	52
5. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 2 (C)	53
6. Tillgång till utbildning genom lärcentrum, punkt 3 (S, C, MP).....	54
7. Kvalitet och organisation inom komvux, punkt 4 (S).....	55
8. Kvalitet och organisation inom komvux, punkt 4 (SD)	56
9. Utbildningen inom komvux, punkt 5 (SD)	56
10. Utbildningen inom komvux, punkt 5 (C).....	57
11. Förutsättningar för yrkesvux, punkt 6 (S).....	58
12. Förutsättningar för yrkesvux, punkt 6 (C)	59
13. Nationella sammanhållna yrkesutbildningar, punkt 7 (C)	59
14. Kombinationsutbildningar, punkt 8 (S)	60
15. Kombinationsutbildningar, punkt 8 (C).....	61
16. Särskild utbildning för vuxna (särvux), punkt 9 (SD)	61
17. Utformningen av sfi, punkt 10 (S).....	62
18. Utformningen av sfi, punkt 10 (SD)	63
19. Utformningen av sfi, punkt 10 (C)	63
20. Sfi-peng till utbildningsanordnare, punkt 11 (C).....	64
21. Rätt till sfi, punkt 12 (C, MP)	64
22. Rätt till sfi, punkt 12 (V)	65
23. Utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan, punkt 13 (S)	66
24. Utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan, punkt 13 (C).....	66
25. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 14 (S).....	67

26. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 14 (V)	68
27. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 14 (C)	69
28. Eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning, punkt 15 (S, C)	70
29. Tolkstöd inom eftergymnasial utbildning, punkt 16 (C).....	71
30. Validering, punkt 17 (C).....	71
31. Validering, punkt 17 (MP).....	72
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	73
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	73

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Utbildning för omställning och livslångt lärande

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1643 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 29,

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 1 och 6 samt

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 9.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

2. Behov av utbildning inom vissa områden

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:686 av Kadir Kasirga (S),

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 32,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 68,

2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9,

2022/23:936 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5,

2022/23:964 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 60,

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 57,

2022/23:1123 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 2,

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19,

2022/23:1488 av Marianne Fundahn m.fl. (S),

2022/23:1706 av Johan Andersson m.fl. (S) och

2022/23:2133 av Johan Andersson m.fl. (S).

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (C)

3. Tillgång till utbildning genom lärcentrum

Riksdagen avslår motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 13.

Reservation 6 (S, C, MP)

4. Kvalitet och organisation inom komvux

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 11 och

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 3 och 5.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (SD)

5. Utbildningen inom komvux

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 63 och 91 samt
2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12.

Reservation 9 (SD)

Reservation 10 (C)

6. Förutsättningar för yrkesvux

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 59, 62 och 65,
2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 19,
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 43 och
2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 2, 4 och 7.

Reservation 11 (S)

Reservation 12 (C)

7. Nationella sammanhållna yrkesutbildningar

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 14 och
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 41.

Reservation 13 (C)

8. Kombinationsutbildningar

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 64,
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 39,
2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 7 och
2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 8.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (C)

9. Särskild utbildning för vuxna (särsvux)

Riksdagen avslår motion

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14.

Reservation 16 (SD)

10. Utformningen av sfi

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,
2022/23:1623 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2,
2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 6 och
2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 17 (S)

Reservation 18 (SD)

Reservation 19 (C)

11. Sfi-peng till utbildningsanordnare

Riksdagen avslår motion

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5.

Reservation 20 (C)

12. Rätt till sfi

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:1230 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 24 och

2022/23:1469 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1.

Reservation 21 (C, MP)

Reservation 22 (V)

13. Utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 66,

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 43 och

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10.

Reservation 23 (S)

Reservation 24 (C)

14. Utveckling av yrkeshögskolan

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:85 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 57 och 58,

2022/23:1165 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1625 av Martina Johansson (C),

2022/23:2001 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 2,

2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 12.

Reservation 25 (S)

Reservation 26 (V)

Reservation 27 (C)

15. Eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:194 av Anne-Li Sjölund (C) och

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 82 och 92.

Reservation 28 (S, C)

16. Tolkstöd inom eftergymnasial utbildning

Riksdagen avslår motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 88.

Reservation 29 (C)

17. Validering

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:335 av Rickard Nordin (C) yrkande 11,

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8 och

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 11.

Reservation 30 (C)

Reservation 31 (MP)

Stockholm den 20 april 2023

På utbildningsutskottets vägnar

Fredrik Malm

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Malm (L), Åsa Westlund (S), Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Caroline Helmersson Olsson (S), Noria Manouchi (M), Mats Wiking (S), Jörgen Grubb (SD), Aylin Fazelian (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Daniel Riazat (V), Mathias Bengtsson (KD), Niels Paarup-Petersen (C), Anders Alftberg (SD), Camilla Hansén (MP), Oliver Rosengren (M) och Niklas Sigvardsson (S).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I detta ärende behandlar utbildningsutskottet 67 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2022/23 om kommunal vuxenutbildning, inklusive svenska för invandrare (sfi), utbildning inom yrkeshögskolan och validering. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan. Motionsyrkandena tar upp frågor om bl.a. utbudet av vuxenutbildning, finansieringen av yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning, tillträde till yrkeshögskolan och validering.

Utskottets överväganden

Utbudet av vuxenutbildning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbildning för omställning och livslångt lärande och behov av utbildning inom vissa områden. Jämför reservation 1 (S), 2 (C), 3 (MP), 4 (SD) och 5 (C).

Motionerna

Utbildning för omställning och livslångt lärande

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 1 vill motionärerna se ett ökat utbildningsutbud för omställning och kompetensutveckling. Statliga satsningar på utbildning för vuxna, t.ex. inom yrkeshögskolan och yrkesutbildningar inom komvux, behöver ta hänsyn till den ökade efterfrågan som det nya omställningsstudiestödet väntas innebära samtidigt som antalet arbetslösa i behov av reguljär utbildning har ökat. I yrkande 6 anser motionärerna att det bör utredas hur stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov regionalt och lokalt ska kunna mötas.

I kommittémotion 2022/23:1643 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 29 anser motionärerna att regeringen bör verka för bättre förutsättningar gällande livslångt lärande för en mer digitaliserad värld. Det är enligt motionärerna viktigt med en infrastruktur för vidareutbildning och kompetensutveckling som är digital både till innehåll och form.

I partimotion 2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 9 anser motionärerna att regeringen bör lansera ett grönt kunskapslyft för att underlätta omställning till en hållbar arbetsmarknad, motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga. Motionärerna vill att alla ska ges möjlighet att bidra till omställningen och menar att man då måste erbjudas möjlighet att om- och vidareutbilda sig under hela yrkeslivet.

Behov av utbildning inom vissa områden

I motion 2022/23:686 av Kadir Kasirga (S) anser motionären att regeringen bör ta ansvar för att fördelningen av utbildningsplatser beaktar behoven av kompetensförsörjning inom energibranschen.

I motion 2022/23:1488 av Marianne Fundahn m.fl. (S) menar motionärerna att regeringen bör överväga att bygga ut vuxenutbildningen inom vård och omsorg.

I motion 2022/23:1706 av Johan Andersson m.fl. (S) vill motionärerna att utbildningssystemet för sotare ska ses över. Trots att det är ett högt söktryck

till utbildningen möter inte antalet utbildningsplatser behovet av utexaminerade sotare.

I motion 2022/23:2133 av Johan Andersson m.fl. (S) menar motionärerna att behovet av kompetensförsörjning behöver beaktas i samband med byggandet av Ostlänken.

I kommittémotion 2022/23:936 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 menar motionärerna att utbildning kopplad till gruvnäringens behov bör prioriteras.

I kommittémotion 2022/23:964 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3 anser motionärerna att utbildningsinsatser kopplade till stålindustrins kompetensbehov måste stärkas.

I kommittémotion 2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 60 anser motionärerna att regeringen bör möta behovet av utbildade specialister i skogssektorn.

I kommittémotion 2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 57 menar motionärerna att det finns behov av att öka antalet utbildningsplatser inom järnvägssektorn.

I kommittémotion 2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 32 menar motionärerna att det behövs CSN-berättigade yrkesutbildningar i cybersäkerhet, exempelvis inom yrkeshögskolan.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 68 anser motionärerna att utbudet av utbildningar inom it-relaterade ämnen behöver öka för att möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens.

I kommittémotion 2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9 menar motionärerna att regeringen bör se över hur kapaciteten inom va-infrastrukturen kan stärkas genom riktade satsningar på yrkesutbildningar och kompetensutveckling inom VA.

I kommittémotion 2022/23:1123 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör stärka förutsättningarna för basindustrins kompetensförsörjning, bl.a. genom att stärka kopplingen mellan arbetsmarknad och utbildning och skapa incitament för att utbilda sig till yrken som efterfrågas.

I kommittémotion 2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19 anser motionärerna att det är av stor betydelse att det inom besöksnäringen finns utbildningar av hög kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling och yrkesväxling samt information om de karriärmöjligheter som finns. Besöksnäringen växer snabbt, enligt motionärerna, och är arbetskraftsintensiv, vilket ökar kompetensbehovet på både kort och lång sikt.

Bakgrund och gällande rätt

Kommunal vuxenutbildning

Kommunal vuxenutbildning är en skolform inom skolväsendet (1 kap. 1 § skollagen [2010:800]). Kommunerna ska tillhandahålla kommunal vuxenutbildning. Utbildningen ska tillhandahållas på grundläggande nivå, på

gymnasial nivå, som särskild utbildning på grundläggande nivå (som anpassad utbildning på grundläggande nivå fr.o.m. den 1 juli 2023), som särskild utbildning på gymnasial nivå (som anpassad utbildning på gymnasial nivå fr.o.m. den 1 juli 2023) och som svenska för invandrare (20 kap. 3 §).

Utbudet av utbildning

I juni 2022 beslutade riksdagen om ändringar i skollagen (2010:800) för att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och förbättra kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411). Lagändringarna träder i kraft den 1 juli 2023 och tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025. De innebär bl.a. att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar inom kommunal vuxenutbildning (komvux) och att kommunerna ska samverka genom avtal med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde (2 kap. 2 a–b §§ och 20 kap. 16 a § skollagen). Det ska vara möjligt att fritt söka till de yrkesutbildningar inom komvux som erbjuds i det primära samverkansområde som den sökande är hemmahörande i (20 kap. 19 d § skollagen).

Regionala planeringsunderlag

I juni 2022 beslutade regeringen om ett tillägg i Skolverkets instruktion (6 a § förordningen [2015:1047] med instruktion för Statens skolverk). Myndigheten ska kontinuerligt utarbeta regionala planeringsunderlag som behövs till stöd för huvudmännens planering, dimensionering och erbjudande av utbildning som avser bl.a. yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på gymnasial nivå. På sin webbplats uppger Skolverket att regionala planeringsunderlag kommer att tas fram för samtliga län under 2023. Vidare framgår att underlagen ska visa de utbildningar som finns i bl.a. yrkesutbildning inom komvux på regional nivå. De ska också visa pendlingsområden, elevers efterfrågan av utbildning och hur det går för eleverna efter studierna. De ska ge en sammanvägd bild av kompetensbehoven utifrån statistiska analyser och regionernas bedömningar av länets kompetensbehov baserat på bl.a. dialoger med arbetsgivare och branscher. De kommer att innehålla en bedömning av Skolverket av behovet av förändringar i utbildningsutbudet som kan användas i huvudmännens planerings- och dimensioneringsarbete (skolverket.se).

Pågående arbete

I juni 2022 beslutade regeringen kommittédirektivet Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna (dir. 2022:84). Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2024, och utredaren ska se över hur i första hand yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning (komvux) kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer. Utredaren ska bl.a. bedöma och vid behov föreslå hur statsbidraget för regionalt yrkesvux kan förändras för att bättre kunna möta stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov lokalt och regionalt.

Utbildning inom yrkeshögskolan

Lagen (2009:128) om yrkeshögskolan syftar till att säkerställa att eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov kommer till stånd inom yrkeshögskolan (1 §). Det är Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) som beslutar om en eftergymnasial yrkesutbildning ska ingå i yrkeshögskolan. Beslutet avser en viss tid (1 kap. 4 § förordningen [2009:130] om yrkeshögskolan). För varje utbildning finns det en ansvarig utbildningsanordnare. Det kan vara statliga universitet och högskolor, andra statliga myndigheter, kommuner, regioner och enskilda fysiska eller juridiska personer (4 § lagen om yrkeshögskolan).

MYH ska bl.a. analysera arbetsmarknadens behov av utbildningar inom yrkeshögskolan (2 § förordningen [2011:1162] med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan). I en särskild rapportserie presenterar myndigheten områdesanalyser. Varje områdesanalys innehåller information om

- utfallet av årets ansökan och det nya utbildningsutbudet
- resultatet från genomförda utbildningar
- en beskrivning av efterfrågan på 3–5 års sikt
- det regionala utbudet och den regionala efterfrågan
- en bedömning av nya platser med avslut per år.

Av myndighetens webbplats framgår att fyra analyser har publicerats hittills våren 2023: om järnvägsbranschen, textilproduktion, trä- och möbelproduktion samt spelbranschen. Myndigheten planerar att publicera ytterligare ett tjugotal områdesanalyser under våren 2023. När en områdesanalys tas fram görs avstämmningar med berörda branscher eller andra relevanta aktörer som kan bidra till att ge en samlad bild av efterfrågan på kompetens på nationell och regional nivå. För att få information om kompetensbehoven på regional nivå samarbetar myndigheten t.ex. med ansvariga för regional utveckling i regionerna. Det finns i nuläget drygt 200 utbildningsinriktningar inom yrkeshögskolan. Myndigheten uppskattar att de kommer att grupperas i ett femtiotal analyser. Varje utbildningsinriktning leder till en yrkesroll eller flera närliggande yrkesroller. Antalet utbildningsinriktningar kan förändras över tid (myh.se).

Yrkeshögskolans arbetsmarknadsråd

Inom myndigheten finns ett rådgivande organ som benämns Yrkeshögskolans arbetsmarknadsråd. Rådet bistår myndigheten med information inom yrkeshögskolans område. Rådet består av en ordförande (myndighetschefen eller den som myndighetschefen bestämmer) och högst åtta ledamöter (13 § förordningen med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan). Ledamöterna är för närvarande företrädare för fackförbund, arbetsgivarorganisationer och Arbetsförmedlingen.

Utbildning som bidrar till klimatomställningen

Av regleringsbrevet för 2023 framgår att Myndigheten för yrkeshögskolan ska lämna en sammanställning av de utbildningar som ger kompetens som bidrar till klimatomställningen och en cirkulär ekonomi i den samlade redovisningen av statistik för utbildningar som årligen ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) enligt 7 § första stycket 3 förordningen (2011:1162) med instruktion för Myndigheten för yrkeshögskolan.

Pågående arbete

I oktober 2021 beslutade regeringen kommittédirektivet Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (dir. 2021:88). Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2023, och utredaren ska föreslå de förändringar som krävs i yrkeshögskolans regelverk för att säkerställa den växande utbildningsformens effektiva funktion även för framtiden. Syftet med utredningen är att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet. Utredaren ska bl.a. föreslå hur yrkeshögskolan i högre grad kan bidra med kompetens för klimatomställning och ta ställning till om utbildning för klimatomställning på något sätt bör kunna prioriteras.

Kompetensförsörjning inom det regionala tillväxtarbetet

Från och med den 1 januari 2019 har alla regioner och Gotlands kommun det regionala utvecklingsansvaret i respektive län enligt lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar. I denna egenskap har de till uppgift att bedriva regionalt tillväxtarbete, vilket avser insatser för att skapa hållbar regional tillväxt och utveckling (2 och 3 §§). Sedan den 1 augusti 2022 ska en region fastställa mål och prioriteringar för det regionala kompetensförsörjningsarbetet och tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt (5 § första stycket 2, se prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet understryka att det är viktigt för individen att det finns möjlighet till utveckling och livslångt lärande. Samtidigt är tillgång till rätt kompetens centralt för utvecklingen av samhället, regioner och företag. Utskottet vill framhålla att arbetsmarknadens behov har betydelse vid planering och dimensionering av utbudet av vuxenutbildning inom såväl kommunal vuxenutbildning som yrkeshögskolan. När det gäller komvux har riksdagen nyligen beslutat att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering och dimensionering av vissa utbildningar. Riksdagen har också sedan tidigare beslutat att det inom yrkeshögskolan ska anordnas eftergymnasiala yrkesutbildningar som svarar mot arbetslivets behov.

När det gäller yrkanden om utbildning för omställning och livslångt lärande vill utskottet framföra följande. I fråga om hur stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov regionalt och lokalt ska kunna mötas vill utskottet peka på att denna fråga behandlas av den pågående utredningen om en långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna. Utskottet vill inte föregripa utredningens resultat och avstyrker därmed motion 2022/23:2129 (S) yrkande 6. I fråga om kompetens och utbildning för klimatomställning hänvisar utskottet till den utredning om framtidens yrkeshögskola som pågår och bl.a. behandlar denna fråga. Samtidigt har Myndigheten för yrkeshögskolan fått i uppdrag att sammanställa de utbildningar som ger kompetens som bidrar till klimatomställningen och en cirkulär ekonomi. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och avstyrker därmed motion 2022/23:2175 (MP) yrkande 9. I övrigt hänvisar utskottet till gällande rätt och pågående arbete enligt ovan avseende bl.a. regionala planeringsunderlag, områdesanalyser och den regionala kompetensförsörjningen och avstyrker därmed motionerna 2022/23:1643 (C) yrkande 29 och 2022/23:2129 (S) yrkande 1.

När det gäller yrkanden om behov av utbildning inom vissa områden hänvisar utskottet till gällande rätt och pågående arbete enligt ovan och avstyrker därmed motionerna 2022/23:686 (S), 2022/23:848 (C) yrkande 32, 2022/23:884 (C) yrkande 68, 2022/23:906 (C) yrkande 9, 2022/23:936 (SD) yrkande 5, 2022/23:964 (SD) yrkande 3, 2022/23:972 (SD) yrkande 60, 2022/23:1016 (SD) yrkande 57, 2022/23:1123 (C) yrkande 2, 2022/23:1124 (C) yrkande 19, 2022/23:1488 (S), 2022/23:1706 (S) och 2022/23:2133 (S).

Tillgång till utbildning genom lärcentrum

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår ett motionsyrkande om tillgång till utbildning genom lärcentrum.

Jämför reservation 6 (S, C, MP).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 13 anser motionärerna att lärcentrum bör fortsätta att utvecklas i hela landet. Motionärerna framhåller att lärcentrum har en viktig roll för den nationella, regionala och kommunala kompetensförsörjningen och ökar möjligheterna att bo, studera och arbeta i hela landet. Genom en fortsatt utveckling av lärcentrum i hela landet bör utbildning bli tillgänglig för fler.

Bakgrund och gällande rätt

Statsbidrag för lärcentrum

Statsbidrag för lärcentrum infördes 2018 och kan sökas av kommunala huvudmän i samverkan (prop. 2017/18:1 utg.omr. 16 s. 204 och 233). Statsbidraget skulle möjliggöra en utbyggnad av lärcentrum som tillhandahåller lokaler och stöd för lärande nära hemorten. Anslaget Statligt stöd till vuxenutbildning ökades därför med 50 miljoner kronor för 2018 och beräknades öka med 70 miljoner kronor från 2019 och årligen därefter (prop. 2017/18:1, bet. 2017/18:UbU1, rskr. 2017/18:125).

Syftet med statsbidraget för lärcentrum är att stimulera utveckling av lärcentrum i kommunerna (1 § förordningen [2017:1303] om statsbidrag för lärcentrum). Med lärcentrum avses en verksamhet som organiseras av en eller flera kommuner och där den studerande erbjuds stöd i sitt lärande från lärare och annan personal samt ges möjlighet att möta andra studerande. Lärcentrum kan vara tillgängliga för studier inom

- kommunal vuxenutbildning
- yrkeshögskola
- universitet och högskola eller
- andra utbildningsformer.

Statsbidrag lämnas för ett år i sänder i den utsträckning det finns tillgång på medel (2 §). Statsbidrag får lämnas till kommuner som i samverkan med andra kommuner genomför insatser för etablering av nya eller utveckling av befintliga lärcentrum. Om det finns särskilda skäl får statsbidrag även lämnas till kommuner som genomför dessa insatser utan samverkan med andra (3 §).

Det är Skolverket som ska fördela statsbidraget. Vid fördelningen ska Skolverket ta hänsyn till

1. i vilken grad insatserna kan främja tillgång till och genomströmning i utbildningen
2. om ansökan avser lärcentrum i de kommuner där det inte finns ett lärcentrum
3. behovet av geografisk spridning av lärcentrum
4. om samråd med regional utvecklingsansvarig aktör har skett.

Skolverket ska också följa upp och utvärdera hur statsbidraget har använts. Den första utvärderingen rapporterades 2020 och omfattade de bidrag som hade lämnats för 2018 (dnr 2018:00970). Skolverket ska även lämna en redogörelse av hur bidraget har använts. Den senaste redogörelsen avser 2021. Detta år var nyttjandegraden för statsbidraget 95 procent, och statsbidrag beviljades för bl.a. inköp av teknisk och digital utrustning för att erbjuda fjärr- och distansutbildning (dnr 2022:445).

I budgetpropositionen för 2023 framgår det av resultatredovisningen att intresset för statsbidraget för lärcentrum är stort och att söktrycket från kommunerna är högt. I redovisningen av ett av de utvecklingsprojekt som

initierats inom ramen för myndighetssamverkan inom kompetensförsörjningsområdet, Lärcentra för kompetensförsörjning och livslångt lärande – Behovsinventering och analys (december 2021), finns en kartläggning av satsningen på lärcentrum. En av slutsatserna i rapporten är att lärcentrum kan utgöra ett viktigt komplement i en mer tillgänglig infrastruktur för utbildning på alla nivåer. Etableringen och utvecklingen av lärcentrum lyfts fram som viktigt för att öka tillgången till utbildning i hela landet. Detta har uttryckts i olika styrdokument och genom finansiella satsningar från statens sida. Även olika arbetslivsorganisationer har enligt redovisningen påtalat att lärcentrum är en viktig funktion för att tillgängliggöra utbildning (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 avsnitt 4.3.3 s. 100).

Av budgetpropositionen för 2023 framgår att anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* får användas för utgifter för bl.a. statsbidrag för lärcentrum (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 avsnitt 4.6.2 s. 106). Av Skolverkets regleringsbrev för 2023 framgår att högst 85 miljoner kronor ska användas för bidrag för lärcentrum enligt förordningen om statsbidrag för lärcentrum.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar motionärernas uppfattning att utvecklingen av lärcentrum är viktig för att öka tillgången till utbildning i hela landet. Det är enligt utskottet ett viktigt komplement till distansutbildning och en viktig del i en infrastruktur för mer tillgänglig utbildning. Statsbidraget för lärcentrum infördes 2018 för att stimulera utveckling av lärcentrum i kommunerna. Det är därför positivt, anser utskottet, att intresset för statsbidrag för lärcentrum är stort. Utskottet vill framhålla att Skolverket vid fördelningen av statsbidraget i första hand ska ta hänsyn till i vilken grad insatserna kan främja tillgång till utbildning. Med hänvisning till utformningen av det nuvarande statsbidraget och till att det nyttjas i hög grad avstyrker utskottet motion 2022/23:2129 (S) yrkande 13.

Kommunal vuxenutbildning (komvux)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kvalitet och organisation inom komvux och utbildningen inom komvux.

Jämför reservation 7 (S), 8 (SD), 9 (SD) och 10 (C).

Motionerna

Kvalitet och organisation inom komvux

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 3 anser motionärerna att kontrollen över komvux bör öka och att systemet med omfattande entreprenader bör ses över för att stärka kvaliteten i verksamheten.

I yrkande 5 anser motionärerna att regeringen bör utreda hur stödet och kvaliteten inom komvux bättre kan anpassas till målgruppen för att förbättra genomströmning och etablering på arbetsmarknaden.

I kommittémotion 2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 11 menar motionärerna att regeringen borde verka för att förbättra organisationen och inriktningen inom den kommunala vuxenutbildningen.

Utbildningen inom komvux

I kommittémotion 2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 menar motionärerna att regeringen borde överväga att riva upp beslutet om en förenklad betygsskala inom den kommunala vuxenutbildningen. Motionärerna anser att den skapar ett snabbspår för vissa målgrupper och gör det lättare att komma in på en gymnasieutbildning eller att få en gymnasieexamen.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 63 anser motionärerna att regeringen bör se över möjligheten att ge vuxna rätt att söka till komvux, yrkesvux och sfi oavsett i vilken kommun som utbildningen bedrivs. Det ska enligt motionärerna vara möjligt att fritt söka till de yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar i komvux på gymnasial nivå som erbjuds inom det primära samverkansområde där man bor, s.k. frisök. I yrkande 91 anser motionärerna att regeringen bör utreda möjligheten att läsa om kurser på komvux trots godkända betyg. Det är enligt motionärerna viktigt att möjligheten till kompetensutveckling under hela livet förbättras för att möjliggöra utveckling, omställning och trygghet på en mer flexibel arbetsmarknad.

Bakgrund och gällande rätt

Tillsyn, statlig kvalitetsgranskning och nationell uppföljning och utvärdering

Skolväsendet omfattar skolformen kommunal vuxenutbildning (1 kap. 1 § skollagen [2010:800]). Det är Skolinspektionen som har tillsyn över skolväsendet (26 kap. 3 §). Från den 1 februari 2022 ska den löpande tillsynen över vuxenutbildning inte bara utövas på huvudmannanivå utan även på skolnivå (2 § förordningen [2011:556] med instruktion för Statens skolinspektion).

Skolinspektionen ska granska kvaliteten i sådan utbildning och annan verksamhet som står under myndighetens tillsyn. Granskningen ska avse den granskade utbildningens eller verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (26 kap. 19–20 §§ skollagen). År 2019 granskade Skolinspektionen kvaliteten i huvudmännens uppföljning och kontroll av yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning på entreprenad (dnr 2018-6993).

Det är Skolverket som ska följa upp och utvärdera skolväsendet på nationell nivå (24 §).

Entreprenad inom komvux

Inom kommunal vuxenutbildning får alla uppgifter överlämnas till en enskild fysisk eller juridisk person på entreprenad (23 kap. 8 § skollagen). Med entreprenad avses att en huvudman sluter avtal med någon annan om att denna ska utföra uppgifter inom utbildning eller annan verksamhet som huvudmannen ansvarar för. Huvudmannen behåller dock huvudmannskapet för uppgifter som utförs på entreprenad (23 kap. 2 §). Av förarbetena till skollagen framgår att det innebär att huvudmannen fortfarande beslutar om verksamhetens mål, inriktning, omfattning och kvalitet samt ansvarar för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Entreprenören svarar för huvudmannens räkning för den undervisning som uppdraget omfattar. Det är huvudmannen som ska försäkra sig om att undervisningen håller den kvalitet som krävs och att den genomförs i enlighet med de nationella styrdokumenterna för skolformen. Verksamheten är därutöver föremål för den tillsyn som bedrivs av Skolinspektionen (prop. 2009/10:165 s. 508).

Rätt att delta i utbildning på gymnasial nivå

Den som har rätt att delta i utbildning på gymnasial nivå för att uppnå grundläggande behörighet till högskoleutbildning på grundnivå eller utbildning inom yrkeshögskolan har rätt att delta i sådan utbildning i en annan kommun än sin hemkommun eller i en region, om utbildningen finns där och inte erbjuds av hemkommunen (20 kap. 19–19 d §§). Från den 1 juli 2023 gäller denna rätt även om utbildningen erbjuds av hemkommunen när utbildningen avser yrkesämnen eller en sammanhållen yrkesutbildning och den andra kommunen ingår i samma primära samverkansområde som hemkommunen (20 kap. 19 d § andra stycket). Bestämmelsen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas 2025 (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411). Det kommer då att vara möjligt att fritt söka till sådana yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar i komvux på gymnasial nivå som erbjuds inom det primära samverkansområde man bor i (s.k. frisök). Hemkommunen ska vara skyldig att svara för kostnaderna för en behörig sökandes utbildning i en annan kommun i det primära samverkansområdet (20 kap. 21 a §). Ett primärt samverkansområde bildas av de kommuner som samverkar kring utbildningen. Varje kommun ska samverka med minst två andra kommuner om uppgifter inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning. Samverkan ska ske genom ett avtal, s.k. primärt samverkansavtal (2 kap. 2 a–b §§).

Betygsskalan inom komvux

Den 1 januari 2022 infördes en förenklad betygsskala för komvux på grundläggande nivå, komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå (komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå fr.o.m. den 1 juli 2023) och komvux i svenska för invandrare (prop. 2019/20:105, bet. 2019/20:UbU22, rskr. 2019/20:300). Inom komvux på grundläggande nivå

och komvux i svenska för invandrare består betygsskalan i dag av betygen godkänt och icke godkänt. Inom komvux som särskild utbildning på grundläggande nivå används endast betyget godkänt. För den elev som inte uppnår betyget godkänt ska ett intyg om att eleven har deltagit i kursen utfärdas. Tidigare fanns för dessa utbildningar en betygsskala med fem olika steg för godkända resultat.

I propositionen Komvux för stärkt kompetensförsörjning framför regeringen att en viktig funktion för betyg är att ligga till grund för urval till vidare studier. Betygen inom komvux på grundläggande nivå och i sfi samt inom särvox på grundläggande nivå fyller dock inte någon sådan funktion, påpekar regeringen. En person som studerat på någon av dessa nivåer fortsätter normalt sina studier inom komvux eller särvox på gymnasial nivå där antagningen inte görs genom urval med betygen som grund. Vid urval på dessa nivåer ges i stället företräde till de sökande som har störst behov av utbildning. Det finns vidare varken inom komvux eller särvox några förkunskapskrav som är kopplade till betyg. Det som krävs för behörighet är bl.a. att individen saknar kunskaper som utbildningen är avsedd att ge och att individen har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen (prop. 2019/20:105 s. 81).

Prövning inom komvux

Inom komvux finns det möjlighet att genomgå prövning för betyg. Prövning innebär en bedömning av en persons kunskaper i förhållande till de kunskapskrav eller betygskriterier som finns i kursplaner eller ämnesplaner. Den som är bosatt i landet och vill ha betyg från komvux ska ha möjlighet att genomgå prövning i alla kurser som det sätts betyg på och i komvuxarbete. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg på kursen, komvuxarbetet, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete. Den som är fortfarande är elev i gymnasieskolan eller i gymnasiesärskolan får dock inte genomgå prövning i komvux i en kurs, ett gymnasiearbete eller ett gymnasiesärskolearbete om eleven redan har fått minst betyget E på kursen, gymnasiearbetet eller gymnasiesärskolearbetet. Prövning i gymnasieskolan och i komvux får göras bara hos en huvudman som anordnar den aktuella kursen (20 kap. 40 a–b §§ skollagen).

Kommunerna får ta ut en avgift av den som vill genomföra en prövning i komvux. Avgift får dock inte tas ut för den som är elev i komvux och som har fått betyget F på den kurs som prövningen gäller. Avgiften får uppgå till högst 500 kronor, vilket regleras i förordningen (1991:1124) om avgifter för prövning inom skolväsendet. Det finns inte någon nationell reglering av hur många gånger en person kan genomföra prövning i komvux (SKOLFS 2016:18).

Pågående arbete

Uppdrag till Skolverket om elevhälsa och stöd till elever inom komvux

I regleringsbrevet för 2022 har Skolverket fått i uppdrag att kartlägga i vilken utsträckning elevhälsa och stöd till eleverna erbjuds i den kommunala vuxenutbildningen och i vilka former. Kartläggningen ska visa hur stödet är organiserat. Kartläggningen ska också visa vilka elevgrupper som erbjuds stöd och i övrigt ge en bild av stödet i landets kommuner. Skolverket ska bedöma hur väl kommunerna möter elevernas stödbehov. Uppdraget har redovisats till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) den 29 mars 2023 (Skolverket, dnr 2022:241).

Utredning om långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna

I juni 2022 beslutade regeringen kommittédirektivet Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna (dir. 2022:84). Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2024, och utredaren ska se över hur i första hand yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning (komvux) kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer. Utredaren ska bl.a. analysera vilka åtgärder, t.ex. förbättrad tillgång till stöd, som kan få fler elever att nå målen med sin utbildning i komvux, och vid behov föreslå sådana åtgärder. Utredaren ska också ta ställning till om det bör införas möjligheter till riksrekrytering till vissa sammanhållna yrkesutbildningar inom komvux, och i så fall föreslå när en utbildning får vara riksrekryterande och hur en riksrekryterande utbildning ska beslutas. Utredaren ska även se över ordningen för prövning i komvux, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan.

Utskottets ställningstagande

När det gäller yrkanden om kvalitet och organisation inom komvux kan utskottet inledningsvis konstatera att komvux är en skolform inom skolväsendet som Skolinspektionen har tillsyn över och Skolverket följer upp och utvärderar. Vidare kan utskottet konstatera att även om uppgifter inom komvux utförs på entreprenad behåller huvudmannen huvudmannaskapet och ska bl.a. försäkra sig om att undervisningen håller den kvalitet som krävs. Med hänvisning till gällande rätt avstyrker utskottet därför motionerna 2022/23:1025 (SD) yrkande 11 och 2022/23:2129 (S) yrkande 3. I fråga om att utreda hur stödet och kvaliteten inom komvux bättre kan anpassas till målgruppen vill utskottet hänvisa till dels ett uppdrag till Skolverket att kartlägga stödet till elever inom komvux, dels den pågående utredningen om långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna som omfattar bl.a. denna fråga. Utskottet vill inte föregripa det arbete som pågår och avstyrker därmed motion 2022/23:2129 (S) yrkande 5.

När det gäller yrkanden om utbildningen inom komvux vill utskottet i fråga om den nya, förenklade betygsskalan inom komvux särskilt peka på att betygen inte fyller någon funktion vid vidare studier inom komvux eftersom

de inte ligger till grund för vare sig några förkunskapskrav eller för urval. Utskottet avstyrker därmed motion 2022/23:1025 (SD) yrkande 12. I fråga om önskemålet om s.k. frisök vill utskottet påminna om att riksdagen har beslutat att införa en möjlighet att fritt söka till de yrkesämnen och sammanhållna yrkesutbildningar i komvux på gymnasial nivå som erbjuds inom det primära samverkansområde där man bor. I fråga om önskemålet att utreda möjligheten att läsa om kurser på komvux trots godkända betyg vill utskottet påminna om att det redan i dag inom komvux finns möjlighet att genomgå prövning för betyg även för den som tidigare har fått betyg på kursen. De båda önskemålen får därför anses vara tillgodosedda och utskottet avstyrker därmed motion 2022/23:884 (C) yrkandena 63 och 91.

Yrkesinriktad kommunal vuxenutbildning (yrkesvux)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om förutsättningar för yrkesvux, nationella sammanhållna utbildningar och kombinationsutbildningar.

Jämför reservation 11 (S), 12 (C), 13 (C), 14 (S) och 15 (C).

Motionerna

Förutsättningar för yrkesvux

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 2 anser motionärerna att det behövs fler utbildningsplatser och höjd kvalitet i regionalt yrkesvux. I yrkande 4 anser motionärerna att regeringen bör utreda långsiktigheten i finansieringen av yrkesutbildningen inom komvux. I dag kommer en stor del av finansieringen av yrkesvux från ettåriga statsbidrag, vilket motionärerna menar inte ger kommunerna den långsiktighet som utbildningen behöver. I yrkande 7 anser motionärerna att den gymnasiala yrkesutbildningen för vuxna bör utvecklas. Motionärerna menar att yrkesutbildningen inom komvux kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer, och att det därför är viktigt att flera framtidsfrågor utreds.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 59 anser motionärerna att regionalt yrkesvux bör ges långsiktiga förutsättningar. I yrkande 62 anser motionärerna att regeringen bör se över hur yrkesvux kan stärkas för en bättre kompetensförsörjning. Även möjligheten att införa ett system med vuxenutbildningspeng i hela landet bör ses över, menar motionärerna. I yrkande 65 anser motionärerna att långsiktiga planeringsförutsättningar bör skapas för yrkesvux. För att bättre kunna planera utbildningar och spegla behovet på arbetsmarknaden behöver yrkesvux få sina resurser tryggade över flera år.

I kommittémotion 2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 19 anser motionärerna att regeringen bör se över hur kommunerna kan få stärkta förutsättningar för långsiktig planering av vård- och omsorgsutbildningar inom ramen för yrkesvux. Eftersom utbildningarna kräver investeringar i utrustning är långsiktiga planeringsförutsättningar särskilt viktiga. Ett motsvarande förslag finns i kommittémotion 2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 43.

Nationella sammanhållna yrkesutbildningar

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 14 anser motionärerna att förutsättningarna för en nationell standard för barnskötarutbildning bör utredas. En nationell standard skulle ge arbetsgivare ett tydligare intyg på vad en barnskötarens utbildning innehåller.

I kommittémotion 2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 41 menar motionärerna att undersköterskeutbildningarna bör standardiseras för att göra det enklare för vårdens huvudmän att säkerställa kompetensen hos sina undersköterskor.

Kombinationsutbildningar

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 8 anser motionärerna att kombinationsutbildningar bör bevaras och utvecklas. De har möjliggjort att fler utrikes födda kan få en sammanhållen språk- och yrkesutbildning som leder till arbete. Därmed förbättras integrationen i samhället.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 64 anser motionärerna att regeringen bör utreda möjligheterna att förändra stödet till personer som kombinerar sfi och en yrkesutbildning för att på så sätt sänka trösklarna till utbildning och arbetsmarknad. Det behövs ett nytt, bredare och mer flexibelt statsbidrag som i större utsträckning utgår från individens och kommunernas förutsättningar. Ett motsvarande förslag finns i kommittémotionerna 2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 39 och 2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 7.

Bakgrund och gällande rätt

Statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning

Kommunerna har det huvudsakliga ansvaret för kommunal vuxenutbildning (komvux), men yrkesutbildningen i komvux finansieras till stor del av staten via ett riktat statsbidrag som regleras i förordningen (2016:937) om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning. Av förordningen framgår att statsbidrag lämnas för regionalt yrkesvux, dvs. sådan yrkesinriktad utbildning inom komvux på gymnasial nivå och komvux som särskild utbildning på gymnasial nivå som planeras och bedrivs i samverkan mellan flera kommuner

under medverkan av arbetslivet i de samverkande kommunerna och som syftar till att leda till kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden (1 §).

Statsbidrag lämnas för ett år i sänder i den utsträckning det finns tillgång på medel (2 §). Av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2023 framgår att fr.o.m. ansökningsomgången för 2021 får kommunerna besked om statsbidraget tidigare vilket ger dem bättre planeringsförutsättningar (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 100).

Av Skolverkets regleringsbrev för 2023 framgår att högst drygt 3,7 miljarder kronor ska användas för utgifter enligt förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning och att statsbidraget ska fördelas proportionerligt utifrån söktrycket för den aktuella ansökningsomgången för yrkesvux, kombinationsutbildningar, lärlingsvux och yrkesförarutbildningar.

Propositionen Vårändringsbudget för 2023 (2022/23:99) inlämnades till riksdagen den 17 april 2023. I propositionen föreslår regeringen att anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* ökas med 400 miljoner kronor för 2023 för ökad tillgång till yrkesutbildning för vuxna.

Pågående arbete

I juni 2022 beslutade regeringen kommittédirektivet Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna (dir. 2022:84). Uppdraget ska redovisas senast den 15 februari 2024, och utredaren ska se över hur i första hand yrkesutbildningen inom kommunal vuxenutbildning (komvux) kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer. Utredaren ska bl.a. undersöka och vid behov föreslå åtgärder för att åstadkomma mer långsiktighet och förutsägbarhet när det gäller statens finansiering av yrkesutbildning inom komvux.

Sammanhållna yrkesutbildningar

I regionalt yrkesvux ska de samverkande kommunerna erbjuda kombinationer av nationella kurser i ämnen som är relevanta för ett yrkesområde, s.k. sammanhållna yrkesutbildningar (4 § förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning). Arbetsplatsförlagt lärande ska förekomma i alla sammanhållna yrkesutbildningar inom regionalt yrkesvux. Omfattningen ska för varje elev vara minst 15 procent av den sammanhållna yrkesutbildningen (5 §). Sammanhållna yrkesutbildningar kan i regionalt yrkesvux ges i form av lärlingsutbildning (11 §).

Skolverket tar i dag fram förslag på sammanhållna yrkesutbildningar som består av en kombination av nationella kurser i ämnen som är relevanta för ett yrkesområde, s.k. nationella yrkespaket. De är framtagna i samråd med bransch-kunniga och Skolverkets nationella programråd för att säkerställa att yrkespaketens kursinnehåll motsvarar kompetenskraven på nationell nivå inom olika yrkesområden. Det finns yrkespaket med kurser från samtliga yrkesprogram, t.ex. Yrkespaket barn och fritid med kurser från barn- och

fritidsprogrammet och Yrkespaketet vård och omsorg med kurser från vård- och omsorgsprogrammet. För en del av yrkespaketen finns förslag på påbyggnadspaket. Huvudmännen kan välja om de ska använda nationella yrkespaket i sitt utbud.

Den som har slutfört en sammanhållen yrkesutbildning ska kunna få ett utdrag ur betygs katalogen som visar vilka kurser eller delkurser som personen har slutfört inom utbildningen. Utdraget ska kompletteras med en bilaga som tydligt redogör för elevens yrkeskunnande och vilket yrkesområde som utbildningen är avsedd för (19 § förordningen om statsbidrag för regional yrkesinriktad vuxenutbildning och 4 kap. 12 § förordningen [2011:1108] om vuxenutbildning). I Skolverkets föreskrifter för betygs katalogen finns det en mall för bilagan.

Riksdagen har beslutat att från den 1 januari 2025 kan regeringen, eller en myndighet, föreskriva om vilka sammanhållna yrkesutbildningar som ska vara *nationella* och vilket innehåll dessa ska ha (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411).

Kombinationsutbildningar

Statsbidrag lämnas också för yrkesutbildning i regionalt yrkesvux om yrkesutbildningen kombineras med utbildning i svenska för invandrare eller svenska som andraspråk, s.k. kombinationsutbildningar (31 a §).

Av regleringsbrevet för 2022 framgår att Skolverket ska informera och ge stöd till kommunerna avseende kombinationsutbildningar mellan kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) eller svenska som andraspråk inom kommunal vuxenutbildning (komvux) och yrkesinriktad utbildning på gymnasial nivå inom komvux (regionalt yrkesvux). Skolverket ska göra en uppföljning av satsningen, bl.a. avseende antalet deltagande kommuner, utbildningsinriktningar, genomströmning och resultat. Vidare ska en analys av sysselsättning efter avslutad utbildning genomföras. Uppdraget har redovisats till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i januari 2023 (dnr 2021:2069). Skolverket ser behov av fortsatt stöd till kommunerna, bl.a. genom nationella riktlinjer för hur kombinationsutbildningar ska organiseras och genomföras.

Av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2023 framgår att en högre ersättning för regionalt yrkesvux som kombineras med sfi eller svenska som andraspråk (sva) har införts under 2021. Det innebär att kommunerna får 110 000 kronor per årsstudieplats för regionalt yrkesvux som kombineras med sfi eller sva. Syftet med satsningen är att det ska bli fler platser och högre kvalitet i utbildningen (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 100–101).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att kommunerna har det huvudsakliga ansvaret för kommunal vuxenutbildning (komvux), men den yrkesinriktade kommunala vuxenutbildningen (yrkesvux) finansieras till stor del av staten via

ett riktat statsbidrag som lämnas för ett år i sänder. När det gäller förutsättningarna för yrkesvux vill utskottet peka på att kommunerna numera får besked om statsbidraget tidigare, vilket ger dem bättre planeringsförutsättningar. Vidare har en utredare i uppdrag att se över hur yrkesvux kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer. Utredaren ska också undersöka och vid behov föreslå åtgärder för att åstadkomma mer långsiktighet och förutsägbarhet när det gäller statens finansiering av yrkesvux. Uppdraget ska redovisas i februari 2024. Utskottet vill inte föregripa resultatet av utredningens arbete och avstyrker därmed motionerna 2022/23:884 (C) yrkandena 59, 62 och 65, 2022/23:901 (C) yrkande 19, 2022/23:905 (C) yrkande 43 och 2022/23:2129 (S) yrkandena 2, 4 och 7.

Inom yrkesvux erbjuds s.k. sammanhållna yrkesutbildningar, dvs. kombinationer av nationella kurser i ämnen som är relevanta för ett yrkesområde. Skolverket tar fram sådana yrkespaket i samråd med bransch-kunniga och de nationella programråden. Den som har slutfört utbildningen får ett utdrag över kurserna, och i en bilaga redovisas elevens yrkeskunnande och för vilket yrkesområde som utbildningen är avsedd. När det gäller nationella sammanhållna yrkesutbildningar kommer från den 1 januari 2025 regeringen, eller en myndighet, att kunna föreskriva om vilka sammanhållna yrkesutbildningar som ska vara nationella och vilket innehåll dessa ska ha. Utskottet vill inte föregripa detta arbete och avstyrker därmed motionerna 2022/23:884 (C) yrkande 14 och 2022/23:905 (C) yrkande 41.

Inom yrkesvux kan yrkesutbildningen kombineras med utbildning i svenska för invandrare eller svenska som andraspråk, s.k. kombinationsutbildningar. Skolverket har i januari 2023 redovisat sitt uppdrag att ge stöd till kommunerna när det gäller kombinationsutbildningar och följa upp verksamheten. Verket ser behov av fortsatt stöd till kommunerna, bl.a. genom nationella riktlinjer för hur kombinationsutbildningar ska organiseras och genomföras. Utskottet vill inte föregripa regeringens beredning av Skolverkets förslag och avstyrker därmed motionerna 2022/23:884 (C) yrkande 64, 2022/23:905 (C) yrkande 39, 2022/23:1880 (C) yrkande 7 och 2022/23:2129 (S) yrkande 8.

Särskild utbildning för vuxna (särvux)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om särskild utbildning för vuxna (särvux).

Jämför reservation 16 (SD).

Motionen

I kommittémotion 2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14 anser motionärerna att regeringen borde verka för att särvux ska vara en egen skolform. Enligt motionärerna var det ett misstag att låta särvux upphöra som särskild skolform och uppgå i den ordinarie vuxenutbildningsverksamheten. Motionärerna menar att det kommer att få oönskade konsekvenser för kvaliteten på utbildningarna samtidigt som det finns en risk att eleverna blir marginaliserade.

Bakgrund och gällande rätt

Annan skolform

Sedan den 1 juli 2020 är särskild utbildning för vuxna (särvux), för vuxna med utvecklingsstörning eller förvärvad hjärnskada, inte längre en egen skolform inom skolväsendet utan ingår i skolformen komvux (prop. 2019/20:105, bet. 2019/20:UbU22, rskr. 2019/20:300). Syftet med ändringen var bl.a. att det skulle bli enklare att kombinera utbildningar inom särvux och komvux (prop. 2019/20:105 s. 52). Utbildningsutskottet delade regeringens bedömning att den strukturella förändring som föreslogs kommer att underlätta sådana kombinationer (bet. 2019/20:UbU22 s. 22).

Regeringen underströk i propositionen Komvux för stärkt kompetensförsörjning att huvudmännen även i fortsättningen skulle ha ansvar för att dessa elever får den utbildning som de har behov av och förutsättningar för. Förslaget skulle inte innebära någon förändring av innehållet i utbildningen. Innehållet i komvux som särskild utbildning skulle vara detsamma som i särvux. Samma kursplaner som i dag används inom särvux skulle fortsättningsvis användas inom komvux som särskild utbildning, och utbildningen skulle precis som i dag utgå från den enskildes behov och förutsättningar (prop. 2019/20:105 s. 55).

Ändrad benämning

Den 2 juli 2023 kommer grundsärskolan, gymnasiesärskolan och kommunal vuxenutbildning som särskild utbildning på grundläggande nivå respektive gymnasial nivå att byta namn till anpassad grundskola, anpassad gymnasieskola och kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning på grundläggande nivå respektive gymnasial nivå. Vidare kommer uttrycket

utvecklingsstörning att ersättas av intellektuell funktionsnedsättning (prop. 2021/22:162, bet. 2021/22:UbU27, rskr. 2021/22:429).

Pågående arbete

Kompetensutveckling i grundsärskolan, gymnasiesärskolan och komvux som särskild utbildning

Enligt regleringsbrevet för 2022 ska Skolverket tillsammans med Specialpedagogiska skolmyndigheten genomföra kompetensutvecklingsinsatser för personal som arbetar med elever som läser enligt grundsärskolans eller gymnasiesärskolans läroplaner och inom komvux som särskild utbildning. I uppdraget ingår bl.a. att ta fram insatser som stärker undervisningen. Myndigheterna ska även ta fram kompetensutvecklingsinsatser för bedömning av elevernas kunskaper i ämnen och ämnesområden samt verktyg och stödmaterial för bedömning och kunskapsuppföljning i ämnen och ämnesområden. Uppdraget delredovisades gemensamt till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) i februari 2023 (Skolverket, dnr 2023:305, SPSM, dnr 1 STY-2022/256) och ska slutredovisas senast den 29 februari 2024.

Uppdrag till Skolverket om elevhälsa och stöd till elever inom komvux

I regleringsbrevet för 2022 har Skolverket fått i uppdrag att kartlägga i vilken utsträckning elevhälsa och stöd till eleverna erbjuds i den kommunala vuxenutbildningen och i vilka former. Kartläggningen ska visa hur stödet är organiserat. Kartläggningen ska också visa vilka elevgrupper som erbjuds stöd och i övrigt ge en bild av stödet i landets kommuner. Skolverket ska bedöma hur väl kommunerna möter elevernas stödbehov. Uppdraget har redovisats till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) den 29 mars 2023 (Skolverket, dnr 2022:241).

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att målgruppen för särsvux är personer med varierande utbildningsbehov. Ett av syftena med ändringen att låta särsvux ingå i komvux, och inte längre vara en egen skolform, var att det skulle bli enklare att kombinera utbildningar inom särsvux och komvux. Utskottet delade regeringens bedömning att denna förändring skulle underlätta sådana kombinationer. Utskottet vill framhålla att komvux som särskild utbildning, precis som särsvux tidigare, utgår från den enskildes behov och förutsättningar och att innehållet i utbildningarna inte har ändrats. I fråga om kvaliteten på utbildningarna pågår kompetensutvecklingsinsatser för personalen inom komvux som särskild utbildning för att stärka undervisningen, inklusive bedömning och kunskapsuppföljning, och Skolverket har haft i uppdrag att bedöma hur väl kommunerna möter elevernas stödbehov. Med hänvisning till

gällande rätt och pågående arbete avstyrker utskottet motion 2022/23:1025 (SD) yrkande 14.

Utbildning i svenska för invandrare (sfi)

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utformningen av sfi, sfi-peng till utbildningsanordnare och rätt till sfi.

Jämför reservation 17 (S), 18 (SD), 19 (C), 20 (C), 21 (C, MP) och 22 (V).

Motionerna

Utformningen av sfi

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9 anser motionärerna att regeringen bör stärka utbildningen i svenska för invandrare. Motionärerna menar att sfi-elever ska erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar elevernas behov och förutsättningar.

I kommittémotion 2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13 anser motionärerna att regeringen bör införa en bortre gräns på två år för undervisning i sfi. Det är ett problem, menar motionärerna, att det inte finns någon fastställd tidsgräns för sfi, utan kursen anses avslutad först när en elev uppnått kunskapskraven för den aktuella kursen. Sfi-studierna kan då i praktiken pågå under lång tid.

I kommittémotion 2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 6 anser motionärerna att regeringen bör utreda hur nätbaserade kurser, appbaserade och AI-understödda läromedel samt andra digitala hjälpmedel ska bli en större del av integrationsarbetet som en del av en förstärkt undervisning i sfi.

I motion 2022/23:1623 av Martina Johansson (C) yrkande 1 anser motionären att regeringen bör utreda hur 15 timmars språkstudier kan kompletteras med yrkespraktik på orten för att nå heltidsstudier. I yrkande 2 anser motionären att regeringen bör utreda möjligheten att ha ett yrkesspår och ett studiespår inom sfi på samma sätt som man i gymnasiet kan välja mellan yrkesinriktad och högskoleinriktad utbildning.

Sfi-peng till utbildningsanordnare

I kommittémotion 2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5 anser motionärerna att regeringen skyndsamt bör införa en sfi-peng. Frågan har utretts, och regeringen måste enligt motionärerna nu ta vara på utredningen.

Rätt till sfi

I kommittémotion 2022/23:1230 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 24 anser motionärerna att regeringen bör återkomma med förslag om att ge asylsökande och de som omfattas av massflyktsdirektivet rätt att läsa sfi. Motionärerna vill förbättra förutsättningarna att lära sig svenska för asylsökande och de som flytt kriget i Ukraina och fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet.

I motion 2022/23:1469 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 anser motionärerna att regeringen bör ge ukrainska flyktingar samma rätt till sfi som andra som fått uppehållstillstånd som flyktingar. Det är varken humant eller hållbart att skjuta upp möjligheten för ukrainska flyktingar att få undervisning i sfi, menar motionärerna.

Bakgrund och gällande rätt

Utbildning i svenska för invandrare (sfi)

Kommunal vuxenutbildning tillhandahålls som utbildning i svenska för invandrare (sfi). Av skollagen framgår att utbildning i svenska för invandrare syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket. Utbildningen syftar också till att ge vuxna invandrare som saknar grundläggande läs- och skrivfärdigheter möjlighet att förvärva sådana färdigheter. Utbildningen får ske på elevens modersmål eller något annat språk som eleven behärskar (20 kap. 4 § skollagen).

Utbildningen bedrivs i form av kurser (20 kap. 5 §). Hemkommunen ansvarar för att det upprättas en individuell studieplan för varje elev. Planen ska innehålla uppgifter om den enskildes utbildningsmål och planerad omfattning av studierna (20 kap. 8 §). Utbildning i svenska för invandrare ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 15 timmars undervisning i veckan. Undervisningens omfattning får dock minskas om eleven begär det och huvudmannen finner att det är förenligt med utbildningens syfte. Huvudmannen ska verka för att undervisningen erbjuds på tider som är anpassade efter elevens behov (20 kap. 24 §). Huvudmannen ska i samarbete med Arbetsförmedlingen verka för att eleven ges möjligheter att öva det svenska språket i arbetslivet och att utbildning i svenska för invandrare kan kombineras med andra aktiviteter som arbetslivsorientering, validering, praktik eller annan utbildning (20 kap. 25 §). Utbildningen ska kunna kombineras med förvärvsarbete (20 kap. 26 §).

Rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare (sfi)

En person har rätt att delta i utbildning i svenska för invandrare fr.o.m. andra kalenderhalvåret det år han eller hon fyller 16 år, om han eller hon är bosatt i landet och saknar sådana grundläggande kunskaper i svenska språket som utbildningen syftar till att ge (20 kap. 31 § skollagen). Hemkommunen är skyldig att se till att utbildning i svenska för invandrare erbjuds dem som har rätt att delta i utbildningen (20 kap. 28 §). Varje kommun ska aktivt verka för

att nå dem i kommunen som har rätt till utbildningen och för att motivera dem att delta i utbildningen (20 kap. 29 §). Hemkommunen är skyldig att se till att den som avser att påbörja utbildning i svenska för invandrare erbjuds studie- och yrkesvägledning (20 kap. 30 §).

Med bosatt i landet avses den som ska vara folkbokförd här enligt folkbokföringslagen (1991:481). Som bosatt i landet anses även den som inte är folkbokförd här men t.ex. har ansökt om uppehållstillstånd som flykting (asylsökande) eller uppehållstillstånd med tillfälligt skydd enligt 1 § första stycket lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (29 kap. 2 § skollagen). Dessa personer har dock inte rätt till utbildning i kommunal vuxenutbildning (29 kap. 3 §).

Pågående arbete

Klivautredningen

I juli 2018 beslutade regeringen kommittédirektivet En sfi och vuxenutbildning av högre kvalitet (dir. 2018:73). Uppdraget skulle redovisas senast i november 2020, och utredaren skulle utreda behovet av förändringar när det gäller kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) och sfi i kombination med annan utbildning. Utredningen, som antog namnet Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (Kliva) föreslår bl.a. tidsbegränsad sfi-utbildning (fyra år med möjlighet till individuell förlängning) och fastställda kurstider samt ändamålsenliga individuella studieplaner och progressionsplanering. Betänkandet har remitterats och sista svarsdag var den 8 april 2021. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utredningen om sfi-peng till utbildningsanordnare

I december 2020 beslutade regeringen kommittédirektivet Sfi-peng till utbildningsanordnare (dir. 2020:138, dir. 2021:85). Utredaren skulle föreslå hur en ersättning till utbildningsanordnare för kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) som baseras på uppnådda språkresultat, en s.k. sfi-peng, kan utformas. Syftet med en sådan ersättning skulle vara att stimulera och ge utbildningsanordnare stärkta incitament att verka för en större måluppfyllelse för eleverna, så att resultaten och genomströmningen i sfi förbättras. Uppdraget redovisades i mars 2022 i betänkandet En modell för att mäta och belöna progression inom sfi (SOU 2022:17). Utredningen föreslår bl.a. att ett nytt bedömningsinstrument utvecklas som kan användas som såväl progressionstest som lärverktyg och att ersättningen, kallad sfi-peng, betalas ut utöver befintlig finansiering av sfi. Utbildningsanordnarna föreslås använda bidraget till insatser de själva har identifierat kan öka elevernas måluppfyllelse. Betänkandet har remitterats och sista svarsdag var den 24 oktober 2022. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare

Lagen (2017:584) om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare gäller enligt 1 § för nyanlända invandrare som fyllt 20 men inte 66 år och som har ett uppehållstillstånd som kan ligga till grund för folkbokföring om det har beviljats enligt vissa uppräknade bestämmelser om uppehållstillstånd för bl.a. flyktingar och alternativt skyddsbehövande. Av 4 § framgår att Arbetsförmedlingen har ansvar för att nyanlända invandrare erbjuds insatser som syftar till att underlätta och påskynda deras etablering i arbets- och samhällslivet.

I förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare finns bestämmelser om det arbetsmarknadspolitiska programmet etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare (etableringsprogrammet). Av 5 § framgår bl.a. att Arbetsförmedlingen får göra en anvisning till etableringsprogrammet för en person som omfattas av lagen om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och som är anmäld som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen. En anvisning till etableringsprogrammet innebär att den nyanlända erbjuds att ta del av programmet.

Sammanhållen utbildning för vissa nyanlända invandrare

I den kommunala vuxenutbildningen ska kommunerna tillhandahålla en sammanhållen utbildning för sådana nyanlända som tar del av insatser som avses i lagen om ansvar för etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare och som på grund av kort utbildning inte bedöms kunna matchas mot arbete under tiden för insatserna (20 kap. 3 a § skollagen).

Den sammanhållna utbildningen syftar till att i strukturerad form ge deltagarna sådana kunskaper som de behöver för att kunna studera vidare eller etablera sig på arbetsmarknaden (4 a §). Den sammanhållna utbildningen ska i genomsnitt under en fyraveckorsperiod omfatta minst 23 timmars undervisning i veckan (33 a §). Utbildningen ska följa en plan som beslutas av hemkommunen. Utbildningsplanen ska innehålla uppgifter om utbildningens syfte, organisation och huvudsakliga innehåll. För varje elev ska det upprättas en individuell studieplan (33 b §).

Utbildning i svenska för ukrainare

Tillfälligt skydd enligt massflyktsdirektivet

Vid mötet i Europeiska unionens råd den 4 mars 2022 fattades ett beslut om att aktivera det s.k. massflyktsdirektivet (rådets genomförandebeslut (EU) 2022/382 av den 4 mars 2022 om fastställande av att det föreligger massiv tillströmning av fördrivna personer från Ukraina i den mening som avses i artikel 5 i direktiv 2001/55/EG, med följden att tillfälligt skydd införs). Detta innebar bl.a. att skyddsbehövande från Ukraina kom att ges ett tillfälligt uppehållstillstånd i EU i ett år med möjlighet till förlängning i ytterligare två år.

Syftet med massflyktsdirektivet (rådets direktiv 2001/55/EG) är att det ska finnas ett gemensamt regelverk inom Europeiska unionen som kan aktiveras vid en massiv tillströmning av fördrivna personer från ett tredjeland. Massflyktsdirektivet har genomförts i svensk rätt (prop. 2001/02:185, bet. 2002/03:SfU4, rskr. 2002/03:47). De personer som beviljas uppehållstillstånd och som kan antas komma att vistas här under kortare tid än tre år ska som huvudregel inte folkbokföras, eftersom skyddsbehovet är av tillfällig natur. Utgångspunkten är att denna grupp inte heller fullt ut bör omfattas av alla de sociala rättigheter som normalt tillkommer personer som bor här (prop. 2001/02:185 s. 84 f.).

Från den tid då uppehållstillstånd med tillfälligt skydd beviljats ska utlänningen få förmåner enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl., bl.a. logi och dagersättning. När det gäller utbildning ska Migrationsverket enligt samma lag i lämplig omfattning ge asylsökande m.fl. sysselsättning genom att de får tillfälle att delta i svenskundervisning, i skötseln av förläggningar och i annan verksamhet som bidrar till att göra vistelsen meningsfull. Om uppehållstillståndet förlängs kan personen komma att folkbokföras. Samma förmåner gäller då för utlänningen som för andra folkbokförda.

Statsbidrag för Svenska från dag 1

I april 2022 trädde en ändring (SFS 2022:223) i kraft i förordningen (2015:521) om statsbidrag till särskilda folkbildningsinsatser för asylsökande och vissa nyanlända invandare. Det förtydligades att statsbidraget som fördelas till studieförbund och folkhögskolor för bl.a. folkbildningsinsatsen Svenska från dag 1, kan användas även till verksamhet för personer som har beviljats uppehållstillstånd med tillfälligt skydd i enlighet med EU:s massflyktsdirektiv och oavsett om dessa personer bor i Migrationsverkets anläggningar eller inte. Förordningsändringen hade gjorts med anledning av tillströmningen av flyktingar från Ukraina.

Pågående arbete

Propositionen Vårändringsbudget för 2023 (2022/23:99) inlämnades till riksdagen den 17 april 2023. I propositionen föreslår regeringen att anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* ökas med 100 miljoner kronor för 2023 för att kommuner ska få möjlighet att erbjuda deltagande i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare (sfi) för vuxna personer på flykt från Ukraina som beviljats ett uppehållstillstånd som ger tillfälligt skydd i Sverige enligt EU:s massflyktsdirektiv. Vid en pressträff den 28 mars 2023 aviserade arbetsmarknads- och integrationsminister Johan Pehrson (L) och utbildningsminister Mats Persson (L) att regeringen även kommer att ändra i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning så att kommunerna kan erbjuda sfi till personer med skydd av massflyktsdirektivet.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis vill utskottet framhålla att en nyckel till etablering i det svenska samhället för nyanlända vuxna är kunskaper i svenska språket. Utskottet kan också konstatera att utbildningen i svenska för invandrare (sfi) har en heterogen målgrupp, och den måste därför anpassas efter individens behov och förutsättningar. Till exempel upprättas en individuell studieplan för varje elev med uppgifter om den enskildes utbildningsmål och studiernas omfattning.

När det gäller utformningen av sfi hänvisar utskottet till gällande bestämmelser. Utskottet vill inte heller föregripa beredningen av förslagen från utredningen Stärkt kvalitet och likvärdighet inom komvux för elever med svenska som andraspråk (Kliva). Utredningen föreslår bl.a. en tidsbegränsad sfi-utbildning. Därmed avstyrker utskottet motionerna 2022/23:1025 (SD) yrkande 13, 2022/23:1623 (C) yrkandena 1 och 2, 2022/23:1880 (C) yrkande 6 och 2022/23:2129 (S) yrkande 9.

När det gäller sfi-peng till utbildningsanordnare vill utskottet inte föregripa regeringens beredning av förslagen från Utredningen om sfi-peng till utbildningsanordnare och avstyrker därmed motion 2022/23:1880 (C) yrkande 5.

I fråga om rätt att delta i utbildning i sfi för asylsökande hänvisar utskottet till gällande bestämmelser. När det gäller rätt till sfi för ukrainare vill utskottet inte föregripa beredningen av regeringens förslag i vårändringsbudgeten för 2023 om ett statsbidrag på 100 miljoner kronor för att kommunerna ska kunna erbjuda sfi för personer som har flytt från kriget i Ukraina och regeringens aviserade arbete med en förordningsändring för att möjliggöra detta. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2022/23:1230 (V) yrkande 24 och 2022/23:1469 (MP) yrkande 1.

Utbildning inom yrkeshögskolan

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan och utveckling av yrkeshögskolan.

Jämför reservation 23 (S), 24 (C), 25 (S), 26 (V) och 27 (C).

Motionerna

Utbildningens dimensionering

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10 anser motionärerna att yrkeshögskolan behöver byggas ut ytterligare för att möta de fortsatt stora kompetensbehoven i hela Sverige. Utbyggnaden behövs inte minst för att möta behoven i regioner som präglas av stora företagsetableringar och för att möjliggöra klimatomställningen.

I partimotion 2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 43 menar motionärerna att yrkeshögskolan spelar en avgörande roll för att säkra

kompetenshöjningen inom näringslivet på landsbygden. Yrkeshögskolan har enligt motionärerna visat sig framgångsrik och behöver utökas, inte minst på landsbygden. Ett motsvarande förslag finns i kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 66.

Utveckling av yrkeshögskolan

I kommittémotion 2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 11 anser motionärerna att regeringen bör se över behovet av ett mer stadigvarande utbildningsutbud inom yrkeshögskolan för att tillgodose arbetsmarknadens långsiktiga behov. Yrkeshögskolan bör fortsätta utvecklas, menar motionärerna. I yrkande 12 anser motionärerna att regeringen bör utveckla yrkeshögskolan genom att se över möjligheten till ett gemensamt antagnings-system och ett förstärkt system för studiedokumentation. Yrkeshögskolan är enligt motionärerna en mycket decentraliserad utbildningsform där varje anordnare har stort ansvar för administration av ansökningsprocess och studiedokumentation. Eftersom antalet ansökningar och studerande har ökat kraftigt har behovet av en samlad administrativ stödstruktur för yrkeshögskolan ökat, menar motionärerna.

I motion 2022/23:1165 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S) anser motionärerna att regeringen bör se över hur yrkeshögskoleutbildningar vars efterfrågan är stabil över lång tid kan få en mer långsiktig finansiering.

I motion 2022/23:2001 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 2 anser motionärerna att regeringen bör se över möjligheten att införa särskilda förberedande utbildningar för behörighet till utbildningar inom yrkeshögskolan. Ett motsvarande förslag finns i motion 2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M) yrkande 2.

I motion 2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M) yrkande 1 anser motionären att regeringen bör överväga bättre långsiktiga förutsättningar för yrkeshögskoleutbildningar.

I kommittémotion 2022/23:85 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3 anser motionärerna att regeringen bör ta initiativ till att utveckla samtliga specialistutbildningar för undersköterskor på yrkeshögskolenivå och se till att de är nationellt sammanhållna.

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 57 anser motionärerna att regeringen bör se över förutsättningarna för en ökad andel fasta anslag till yrkeshögskolan och möjligheten att låta privata och offentliga arbetsgivare få möjlighet att delfinansiera platser på yrkeshögskolan när de ser stora behov av kompetenser utöver vad den statliga nivån bedömt nödvändigt. I yrkande 58 menar motionärerna att regeringen bör utreda möjligheterna till korta yrkeshögskoleutbildningar på högre nivå för de som redan är yrkesverksamma på nivå 6 i SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande) för att stärka det livslånga lärandet för fler.

I motion 2022/23:1625 av Martina Johansson (C) bör regeringen enligt motionären se över hur kompletterande yrkesutbildningar tas fram tillsammans med olika branscher.

Bakgrund och gällande rätt

Statligt stöd för yrkeshögskoleutbildning

Myndigheten för yrkeshögskolan beslutar om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan. Beslutet ska avse en viss tid (1 kap. 4 § förordningen [2009:130] om yrkeshögskolan). Statsbidrag och särskilda medel får lämnas i mån av tillgång på medel (5 kap. 3 §). Myndigheten beslutar om statsbidrag eller särskilda medel efter ansökan av utbildningsanordnaren (5 kap. 4 §).

Av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2023 framgår att Myndigheten för yrkeshögskolan betalade ut totalt drygt 3,4 miljarder kronor i statligt stöd 2021, varav 3,25 miljarder kronor för program, dvs. långa examensgivande utbildningar inom yrkeshögskolan, 90 miljoner kronor för kurser (korta utbildningar) och 7,8 miljoner kronor för försöksverksamheten med yh flex (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 99).

I budgetpropositionen för 2023 framförde regeringen att antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan även i fortsättningen ska ligga på en hög nivå (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 104). Riksdagen har beslutat att anvisa knappt 3,8 miljarder kronor i statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning för 2023 (prop. 2022/23:1, bet. 2022/23:UbU1, rskr. 2022/23:108).

Propositionen Vårändringsbudget för 2023 (2022/23:99) inlämnades till riksdagen den 17 april 2023. I propositionen föreslår regeringen att anslaget 1:19 *Statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning* ökas med 70 miljoner kronor för 2023 för att utöka antalet platser inom befintliga utbildningar samt för att möjliggöra beslut om nya korta utbildningar, kurser och kurspaket.

Tillträde till yrkeshögskolan

Behörighet

En utbildning inom yrkeshögskolan ska väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper (5 § lagen [2009:128] om yrkeshögskolan). Utbildningen ska också vara öppen för alla som uppfyller behörighetsvillkoren för utbildningen (15 §). Grundläggande behörighet att antas till utbildningen har den som har avlagt en gymnasieexamen i gymnasieskolan eller inom kommunal vuxenutbildning (3 kap. 1 § förordningen [2009:130] om yrkeshögskolan). Därutöver får det ställas krav på särskilda förkunskaper. Sådana krav ska vara nödvändiga för att den studerande ska kunna tillgodogöra sig utbildningen. Kraven får avse kunskaper från en eller flera kurser i gymnasieskolans nationella program eller motsvarande kunskaper (3 §). Högst 20 procent av årsplatserna i en utbildning får emellertid avsättas för sökande som bedöms kunna tillgodogöra sig utbildningen och därefter utöva det yrke som utbildningen förbereder för (4 §).

Behörighetsgivande förutbildning

I propositionen En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap föreslog regeringen att det skulle införas en förutbildning i yrkeshögskolan i de fall det finns brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen, och riksdagen beslutade enligt regeringens förslag (prop. 2015/16:198, bet. 2016/17:UbU5, rskr. 2016/17:64). Från den 1 januari 2018 får en utbildning inom yrkeshögskolan också bedrivas som en behörighetsgivande förutbildning på gymnasial nivå (6 a § lagen [2009:128] om yrkeshögskolan). Utbildningen syftar till att ge den studerande kunskaper som motsvarar de krav på behörighet som är uppställda för den ordinarie yrkeshögskoleutbildningen (1 § förordningen [2017:13] om behörighetsgivande förutbildning inom yrkeshögskolan). Förutbildningen får erbjudas i anslutning till en ordinarie utbildning inom yrkeshögskolan, om det finns eller kan antas finnas brist på behöriga sökande till den ordinarie utbildningen och det behövs kvalificerad arbetskraft med sådan kompetens som den ordinarie utbildningen syftar till att ge (3 §). Den som har genomgått en förutbildning med godkänt resultat ska antas till den ordinarie utbildning inom yrkeshögskolan som förutbildningen förbereder för (10 §).

Studiedokumentation

Examens- och utbildningsbevis

En studerande som uppfyller kraven för en examen ska på begäran få ett examensbevis av den ansvariga utbildningsanordnaren. I beviset ska utbildningens inriktning anges. Till examensbeviset ska en beskrivning av utbildningens innehåll och mål bifogas (2 kap. 15 § förordningen [2009:130] om yrkeshögskolan).

En studerande ska på begäran få ett utbildningsbevis av den ansvariga utbildningsanordnaren, om den studerande inte har fullgjort vad som krävs för en examen eller inte begär att få ett examensbevis. I beviset ska utbildningens innehåll och de mål som den studerande har uppnått anges (16 §).

Utformningen av utbildningar i yrkeshögskolan

Utbildning inom yrkeshögskolan ska väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper (5 § lagen [2009:128] om yrkeshögskolan). En yrkeshögskoleutbildning kan leda fram till en yrkeshögskoleexamen eller en kvalificerad yrkeshögskoleexamen. De krav som ska uppfyllas för att någon av dessa båda examina ska kunna utfärdas framgår av förordningen (2009:130) om yrkeshögskolan (2 kap. 13 och 14 §§). En yrkeshögskoleexamen motsvarar nivå 5 i den nationella referensramen för kvalifikationer för livslångt lärande och en kvalificerad yrkeshögskoleexamen motsvarar nivå 6 (bilaga 2 till förordningen [2015:545] om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande).

Korta utbildningar inom yrkeshögskolan

I regleringsbrevet för 2019 fick Myndigheten för yrkeshögskolan i uppdrag att förbereda införandet av korta utbildningar (kurser och kurspaket) inom yrkeshögskolan. Syftet var att ytterligare utveckla yrkeshögskolans flexibilitet och utbildningsformens möjlighet att svara mot behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet. De första utbildningarna i form av kurser inom yrkeshögskolan startade under 2020. Utbildningarna ska vara flexibla när det gäller studieform och studietakt för att redan yrkesverksamma ska kunna ta del av dem. I utbildningarna förekommer också andra förkunskapskrav för de studerande än i de längre yrkeshögskoleutbildningarna. Bland annat är det möjligt att ställa krav på särskilda förkunskaper i form av yrkeserfarenhet eller andra kunskaper än de som ges inom ramen för gymnasieskolans nationella program.

Av myndighetens årsredovisning för 2021 framgår att korta yrkeshögskoleutbildningar har rönt ett stort intresse från arbetsgivarorganisationer, fackliga företrädare och omställningsorganisationer sedan de infördes. Intresset bland utbildningsanordnarna syns bl.a. i att antalet ansökningar i princip har fördubblats inför vart och ett av de tre ansökningsförfaranden som myndigheten har genomfört (s. 47).

Försöksverksamhet med en snabbare och mer flexibel väg till en yrkeshögskoleexamen (yh flex)

Av regleringsbrevet för 2020 framgår att Myndigheten för yrkeshögskolan har fått i uppdrag att planera och genomföra en treårig försöksverksamhet med en snabbare och mer flexibel väg till en yrkeshögskoleexamen, s.k. yh flex, för den som redan har yrkeskunskaper som motsvarar en betydande del av en yrkeshögskoleutbildning. Försöksverksamheten ska riktas till befintliga utbildningsanordnare inom yrkeshögskolan som bedöms ha förmåga och kapacitet att genomföra verksamheten. Verksamheten ska omfatta tillgodoräknande av kunskaper, färdigheter och kompetenser som förvärvats genom utbildning eller yrkeserfarenhet eller på annat sätt, samt kompletterande utbildning. Genom försöksverksamheten ska myndigheten utveckla modeller för tillgodoräknande och förkortade yrkeshögskoleutbildningar som kan användas inom yrkeshögskolan. Myndigheten ska svara för uppföljning och utvärdering av försöksverksamheten. Uppdraget skulle redovisas till regeringen (Utbildningsdepartementet) senast den 14 april 2023 (dnr MYH 2020/3001).

Föreskrifter om nationellt likvärdigt innehåll

Inom yrkeshögskolan utformar en utbildningsanordnare en yrkeshögskoleutbildning, dvs. bestämmer innehåll i och upplägg för utbildningen, i samarbete med de delar av arbetslivet som berörs av utbildningen. Myndigheten för yrkeshögskolan får meddela föreskrifter om vilka kunskaper, färdigheter och kompetenser som alla studerande ska ha uppnått vid utbildningens slut för utbildningar med inriktning som kräver nationellt

likvärdigt innehåll. Det gäller utbildningar som det ställs vissa krav på i lag eller förordning, som leder till ett yrke eller en funktion där det ställs vissa krav på utbildningens examen för att legitimation för yrket eller funktionen ska kunna utfärdas eller där det ställs andra krav på utbildningen för behörighet, godkännande eller certifiering för yrket eller funktionen, som leder till ett yrke som har en samhällsviktig funktion, eller som av säkerhetsskäl måste ha ett nationellt likvärdigt innehåll. Innan myndigheten meddelar föreskrifterna ska den höra företrädare för berörda myndigheter och organisationer (2 kap. 8 § förordningen om yrkeshögskolan). Det finns t.ex. föreskrifter om utbildningar inom yrkeshögskolan med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre som trädde i kraft den 2 januari 2023 och tillämpas första gången på ansökningar om att ingå i yrkeshögskolan som ges in till myndigheten under 2023 (MYHFS 2022:4).

Pågående arbete

I oktober 2021 beslutade regeringen kommittédirektivet Framtidens yrkeshögskola – stabil, effektiv och hållbar (dir. 2021:88). Uppdraget ska redovisas senast den 15 juni 2023, och utredaren ska föreslå de förändringar som krävs i yrkeshögskolans regelverk för att säkerställa den växande utbildningsformens effektiva funktion även för framtiden. Syftet med utredningen är att förtydliga yrkeshögskolans roll i utbildningssystemet och att skapa förutsättningar för att yrkeshögskolan ska kunna fortsätta att utvecklas med bibehållen kvalitet.

Utredaren ska bl.a. föreslå på vilka grunder en utbildningsinriktning inom yrkeshögskolan ska kunna ha längre varaktighet och föreslå vilka utbildningsinriktningar som bör ingå i ett mer stadigvarande utbud. Utredaren ska föreslå hur ett system för längre varaktighet för vissa utbildningsinriktningar bör utformas samt analysera och föreslå de förändringar som blir nödvändiga när det gäller statsbidrag och särskilda medel till yrkeshögskoleutbildning som en konsekvens av att utbildningar kan ingå mer stadigvarande i yrkeshögskolan.

Utredaren ska också lämna förslag på hur ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan kan utformas och föreslå hur ett förstärkt system för studiedokumentation för yrkeshögskolan och konst- och kulturutbildningar bör utformas och införas.

Utredaren ska analysera om det finns behov av att kunna fastställa nationellt likvärdigt innehåll för en del av en yrkeshögskoleutbildning, så att en utbildning kan ha en gemensam kärna av innehåll samtidigt som det finns visst utrymme för lokala och regionala variationer. Utredaren ska analysera om det finns andra behov av förändring när det gäller nationellt likvärdigt innehåll i yrkeshögskolan.

Utskottets ställningstagande

Inledningsvis kan utskottet konstatera att yrkeshögskolan har en viktig roll när det gäller att möta de fortsatta stora kompetensbehoven i hela Sverige, att möjliggöra omställning och att främja matchningen på arbetsmarknaden. Enligt regeringen i budgetpropositionen för 2023 ska antalet utbildningsplatser inom yrkeshögskolan även i fortsättningen ligga på en hög nivå, och sammanlagt avsätts närmare 4 miljarder kronor i statligt stöd till yrkeshögskoleutbildning för 2023. Det är Myndigheten för yrkeshögskolan som beslutar om en utbildning ska ingå i yrkeshögskolan och beslutet avser en viss tid. När det gäller förslag som rör utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan hänvisar utskottet till ovanstående bakgrund och avstyrker därmed motionerna 2022/23:884 (C) yrkande 66, 2022/23:1672 (C) yrkande 43 och 2022/23:2129 (S) yrkande 10.

När det gäller utvecklingen av yrkeshögskolan och förslagen om ett mer stadigvarande utbildningsutbud vill utskottet inte föregripa resultatet av den pågående utredningen om framtidens yrkeshögskola som bl.a. ska föreslå vilka utbildningsinriktningar som bör ingå i ett mer stadigvarande utbud och analysera konsekvenserna för utformningen av statsbidraget. Utskottet vill inte heller föregripa resultatet i den del av utredningens uppdrag som avser förslag om ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan och ett system för studiedokumentation för yrkeshögskolan. Utskottet vill dessutom inte föregripa resultatet i den del som avser behovet av att kunna fastställa nationellt likvärdigt innehåll i utbildningar inom yrkeshögskolan. I fråga om nationellt sammanhållna specialistutbildningar för undersköterskor vill utskottet särskilt peka på att Myndigheten för yrkeshögskolan nyligen har föreskrivit om nationellt likvärdigt innehåll i utbildningar med inriktning specialistundersköterska inom vård och omsorg av äldre. Med hänvisning till ovanstående bakgrund, gällande rätt och pågående arbete avstyrker utskottet motionerna 2022/23:85 (V) yrkande 3, 2022/23:884 (C) yrkandena 57 och 58, 2022/23:1165 (S), 2022/23:1625 (C), 2022/23:2001 (M) yrkande 2, 2022/23:2004 (M) yrkandena 1 och 2 samt 2022/23:2129 (S) yrkandena 11 och 12.

Eftergymnasial utbildning för personer med funktionsnedsättning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning och tolkstöd inom eftergymnasial utbildning.

Jämför reservation 28 (S, C) och 29 (C).

Motionerna

Eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 82 anser motionärerna att regeringen bör verka för en utredning för att ta fram förslag till system för eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning. Eftersom det inte finns ett samlat regelverk kring eftergymnasiala studier för personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) är det enligt motionärerna svårt att förutse hur den personliga ekonomin kommer att se ut under studietiden. Studieanordnarens finansiering vad gäller eftergymnasial utbildning anpassad för personer med IF är inte heller klarlagd. I yrkande 92 vill motionärerna att förutsättningarna för en anpassad högskola utreds. En anpassad högskola skulle kunna överbrygga att det inte finns någon utbildningsform på nivå 3 i SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande) och inte heller en eftergymnasial nivå på nivå 4 i SeQF för den som gått i anpassad skola.

I motion 2022/23:194 av Anne-Li Sjölund (C) anser motionären att en utredning behöver tillsättas som ser till hela bilden vad gäller tillgång till eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Tolkstöd inom eftergymnasial utbildning

I kommittémotion 2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 88 anser motionärerna att statens ansvar för att tillgodose en jämlik tolktjänst inom eftergymnasial utbildning bör utredas samt att döva medborgare ska ha samma rättigheter och möjligheter som övriga medborgare att utbilda sig, omskola sig eller byta yrkesbana.

Bakgrund och gällande rätt

Eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning

I 1 kap. 8 § högskolelagen anges att högskoleutbildning på grundnivå väsentligen ska bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program

i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. I 5 § lagen om yrkeshögskolan anges att en utbildning inom yrkeshögskolan också ska bygga på sådana kunskaper. Gymnasiesärskolan och särvux ger därmed inte i sig behörighet till högskoleutbildning eller yrkeshögskoleutbildning. Det finns möjlighet till fortsatt lärande efter gymnasiesärskolan och särvux, bl.a. inom folkhögskolan, vilken är den vanligaste utbildningsformen efter gymnasiesärskolan.

Riksdagen gjorde under riksmötet 2016/17 ett tillkännagivande med anledning av motionsyrkanden om eftergymnasial utbildning för särskoleelever (bet. 2016/17:UbU16, rskr. 2016/17:249). I tillkännagivandet angav riksdagen som sin mening att regeringen särskilt borde se över hur tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning kan förbättras. Den pågående Komvuxutredningen (dir. 2017:21) fick därefter den 13 december 2017 i tilläggsdirektiv att se över hur tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning kan förbättras (dir. 2017:125).

Regeringen redovisade behandlingen av riksdagens tillkännagivande i propositionen Komvux för stärkt kompetensförsörjning (prop. 2019/20:105 s. 64–65). Av redovisningen framgick att Komvuxutredningen i sitt betänkande (SOU 2018:71) hade konstaterat att huvudbestämmelserna om behörighet till eftergymnasiala studier stänger ute elever som lämnat gymnasiesärskola och gymnasial särvux. Däremot kan en individ uppfylla kraven genom s.k. reell kompetens om han eller hon genom svensk eller utländsk utbildning, praktisk erfarenhet eller på grund av någon annan omständighet har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildning inom yrkeshögskolan och högskolan. Utredningen hade också lyft fram att det finns möjlighet att inom högskolan göra undantag från något eller några behörighetsvillkor om en person ändå har möjligheter att tillgodogöra sig en högskoleutbildning på grundnivå (7 kap. 3 och 6 §§ högskoleförordningen [1993:100]). Också inom yrkeshögskolan finns möjlighet att göra undantag från behörighetsreglerna (3 kap. 1 och 4 §§ förordningen om yrkeshögskolan [2009:130]). Ytterligare en möjlighet att delta i eftergymnasiala studier för individer som saknar grundläggande behörighet är att utbildningen ges i form av uppdragsutbildning.

Regeringen redovisade även att utredningen hade gjort en genomgång av de olika nivåerna i Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande (SeQF). Utredningen hade konstaterat att gymnasiesärskolan och särvux på gymnasial nivå är skolformer som leder till en kvalifikation på nivå 2 på SeQF-skalan. En logisk vidareutbildning för dessa elever vore studier med målet att nå en kvalifikation på nivå 3. I dag finns dock inga utbildningar som ger en kvalifikation på nivå 3. Med tanke på att gymnasiesärskolan och särvux på gymnasial nivå leder till en kvalifikation på SeQF 2 är steget långt till eftergymnasiala studier för en individ som genomgått en sådan utbildning. Utifrån detta hade utredningen föreslagit att Skolverket skulle få i uppdrag att för de nu aktuella målgrupperna definiera och utveckla nationella yrkespaket, dvs. sammanhållna utbildningar som motsvarar kompetenskraven på nationell

nivå för olika yrkesområden, som leder fram till en kvalifikation på nivå 3. Enligt regeringen bereddades frågan inom Regeringskansliet.

Regeringen delade utredningens bedömning att det finns vissa möjligheter till eftergymnasial utbildning för dessa målgrupper, via bedömning av elevernas reella kompetens, undantag från behörighetskrav och uppdragsutbildning, men konstaterade samtidigt att det kan vara mycket svårt för elever från gymnasiesärskolan eller särsvux på gymnasial nivå att gå direkt in i en utbildning som ska leda till en kvalifikation som är minst tre steg högre på SeQF-skalan. Regeringen ville i sammanhanget också lyfta fram två av förslagen i propositionen som skulle kunna leda till förbättrade möjligheter till vidare utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning. I propositionen föreslogs att det övergripande målet för komvux kompletteras så att utbildningen också ska ge en god grund för fortsatt utbildning samt att särsvux blir en del av komvux, och därmed skulle eleverna ges ökade möjligheter att kombinera komvux som särskild utbildning med kurser inom övriga komvux. Detta skulle i sin tur kunna leda till att eleven, genom att läsa fler kurser inom behörighetsgivande komvux, på olika sätt kan ta sig vidare i utbildningssystemet. Regeringen bedömde att dessa åtgärder i kombination med de möjligheter till eftergymnasial utbildning som redan finns var de mest ändamålsenliga för den aktuella målgruppen. Utifrån dessa överväganden ansåg regeringen att tillkännagivandet var slutbehandlat. Utbildningsutskottet delade regeringens uppfattning att tillkännagivandet var slutbehandlat (prop. 2019/20:105, bet. 2019/20:UbU22, rskr. 2019/20:300).

Tolkstöd inom eftergymnasial utbildning

Gällande rätt

Regleringen kring specifika stödinsatser, såsom tolk, och ansvaret för finansiering skiljer sig åt mellan kommunal vuxenutbildning, utbildning inom yrkeshögskolan och universitet och högskolor (se SOU 2022:11 avsnitt 9.2 s. 320 f.).

Kommunal vuxenutbildning

I 20 kap. skollagen (2010:800) finns bestämmelser om komvux. För komvux gäller de allmänna bestämmelserna om stöd och anpassningar i 3 kap. 2 § och 5 § skollagen men inte bestämmelserna i 3 kap. 7–12 §§ skollagen, som bl.a. avser särskilt stöd och åtgärdsprogram. Av skollagen framgår att utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev inom komvux ska vara elevens behov och förutsättningar (20 kap. 2 §). Elevens hemkommun ansvarar för att en individuell studieplan finns för varje elev (20 kap. 8 §). I 2 kap. 14 § förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning anges att nödvändiga anpassningar av kursplanen får göras för döva eller hörselskadade elever. Det är hemkommunen som ansvarar för att den som har rätt till komvux på grundläggande eller gymnasial nivå och önskar delta i den får göra det (20 kap. 10 och 16 §§ skollagen). Av skollagen följer även att elever som till

följd av en funktionsnedsättning har svårt att nå kunskapskrav och kravnivåer ska ges stöd som syftar till att så långt möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser (3 kap. 2 §). Vidare gäller att elever skyndsamt ska ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen om det kan befaras att de inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller de kravnivåer som gäller (3 kap. 5 §). För elever som på grund av dövhet, hörselskada eller dövblindhet är i behov av tolk för att kunna studera på komvux torde detta innebära att det är hemkommunen som ska se till att eleven ges stöd t.ex. i form av extra anpassningar med utgångspunkt från elevens utbildning i dess helhet (3 kap. 5 § andra stycket). Därutöver finns det inga specifika bestämmelser som reglerar kommunens ansvar för att tillhandahålla tolk i utbildningsverksamheten (SOU 2022:11 s. 322–323).

Utbildning inom yrkeshögskolan

För utbildning inom yrkeshögskolan får statsbidrag lämnas till kommuner, regioner eller enskilda fysiska eller juridiska personer och särskilda medel får lämnas till universitet eller högskolor som har staten som huvudman och som omfattas av högskolelagen (5 kap. 2 § förordningen [2009:130] om yrkeshögskolan). Statsbidrag respektive särskilda medel får enligt samma bestämmelse även lämnas till dessa aktörer för kostnader för bl.a. särskilt pedagogiskt stöd till studerande med funktionsnedsättning. Enligt 2 kap. 3 § förordningen om yrkeshögskolan ska den ansvariga utbildningsanordnaren se till att de studerande som behöver särskilt pedagogiskt stöd i utbildningen får sådant stöd. Exempel på särskilt pedagogiskt stöd kan vara teckenspråkstolk, anteckningsstöd, alternativ examination, inläsning av litteratur eller utökad lärtid om det krävs för att den studerande ska nå utbildningens mål.

Universitet och högskolor

Stockholms universitet har ett särskilt åtagande att fördela ett gemensamt bidrag till teckenspråkstolkning och skrivtolkning vid universitet, högskolor och enskilda utbildningsanordnare med tillstånd att utfärda examina. Universitet och högskolor erbjuder teckenspråkstolkning, skrivtolkning och tolkning för studenter med dövblindhet i alla utbildningsrelaterade sammanhang, såsom föreläsningar, seminarier, grupparbeten, exkursioner, laborationer, verksamhetsförlagd utbildning, studiebesök och viss studierelaterad studentkårsverksamhet. De primära tolkspråken är svenskt teckenspråk, svenska och engelska. Organisationen av utbildningstolkning skiljer sig emellertid åt mellan lärosätena. Det är endast Stockholms universitet som har anställda utbildningstolkare som organiseras i en sektion för utbildningstolkning. Därutöver upphandlar Stockholms universitet kompletterande tolkresurser. Övriga lärosäten upphandlar all utbildningstolkning.

Statsbidrag för vuxna studerande med funktionsnedsättning

Specialpedagogiska skolmyndigheten ska administrera statliga stöd och bidrag och följa upp och utvärdera dem (12 § förordningen [2011:130] med instruktion för Specialpedagogiska skolmyndigheten). Myndigheten fördelar statsbidrag till individer och till utbildningsanordnare. Bidragen ska möjliggöra och underlätta studier för personer med funktionsnedsättning och i vissa fall deras anhöriga (Specialpedagogiska skolmyndigheten, Årsredovisning 2022, s. 37). Två statsbidrag avser vuxna studerande med funktionsnedsättning. Bidrag enligt förordningen (2007:1345) om statsbidrag vid vissa studier för personer med funktionsnedsättning betalas ut i efterskott efter rekvisition från den studerande. Folkhögskolor och universitet och högskolor kan få bidrag som regleras i förordningen (2011:1163) om statsbidrag för särskilt utbildningsstöd.

Pågående arbete

Regeringen uppdrog i juli 2020 åt en särskild utredare att göra en fördjupad analys av förslagen i betänkandet En samlad tolktjänst – samordning och utveckling av tolktjänst för barndomsdöva, vuxendöva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2011:83) och i departementspromemorian Tolktjänst för vardagstolkning (Ds 2016:7) samt ta fram en handlingsplan för den långsiktiga utvecklingen av tolktjänsten (dir. 2020:79). Tolktjänstutredningen lämnade sitt betänkande, Handlingsplan för en långsiktig utveckling av tolktjänsten för döva, hörselskadade och personer med dövblindhet (SOU 2022:11), den 15 mars 2022. I betänkandet föreslår utredningen bl.a. att förutsättningarna för att samla resurserna för tolkstöd i utbildning för vuxna ses över i särskild ordning. Betänkandet har remitterats och sista svarsdatum var den 15 september 2022. Betänkandet bereds för närvarande i Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill peka på att riksdagen tidigare har tillkännagett för regeringen att tillgången till eftergymnasial utbildning för elever med intellektuell funktionsnedsättning borde ses över. En utredning fick då i uppdrag av regeringen att göra en sådan översyn, och utredningen bedömde att det finns vissa möjligheter till eftergymnasial utbildning för målgruppen, via bedömning av reell kompetens, undantag från behörighetskrav och uppdragsutbildning. Regeringen delade denna bedömning och lyfte också fram de ökade möjligheter att kombinera komvux som särskild utbildning med kurser inom övriga komvux som eleverna fick när särvux blev en del av komvux. Enligt regeringen skulle det i sin tur kunna leda till att eleven på olika sätt kan ta sig vidare i utbildningssystemet. Utifrån dessa överväganden ansåg regeringen att tillkännagivandet var slutbehandlat, och utskottet delade regeringens uppfattning. Mot denna bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2022/23:194 (C) och 2022/23:884 (C) yrkandena 82 och 92.

Utskottet kan konstatera att regleringen och finansieringen av tolktjänst skiljer sig åt mellan kommunal vuxenutbildning, utbildning inom yrkeshögskolan och universitet och högskolor. Samtidigt har Tolktjänstutredningen lämnat förslag om att i särskild ordning se över förutsättningarna för att samla resurserna för tolkstöd i utbildning för vuxna. Utskottet anser att regeringens beredning av utredningsförslaget bör avvaktas och avstyrker därmed motion 2022/23:884 (C) yrkande 88.

Validering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om validering.
Jämför reservation 30 (C) och 31 (MP).

Motionerna

I kommittémotion 2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8 anser motionärerna att det behövs en förbättrad och effektiviserad inventering av nyanländas kompetenser, en effektiviserad valideringsprocess och ökade möjligheter till komplettering och tillvaratagande av en utländsk examen.

I motion 2022/23:335 av Rickard Nordin (C) yrkande 11 vill motionären se utökade möjligheter till validering av kompetens som fås via spelande. Det är enligt motionären svårt att få sådana kunskaper validerade, vilket skapar trösklar för bl.a. unga som söker sitt första jobb.

I kommittémotion 2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 11 vill motionärerna att validering och snabbspår utvecklas för att ta till vara den kunskap och den erfarenhet som nyanlända har.

Bakgrund och gällande rätt

En ny valideringsförordning

Valideringsdelegationen (SOU 2019:69) hade föreslagit att en förordning med generella bestämmelser om validering ska införas som ska avse valideringsinsatser inom samtliga utbildningsformer, i arbetslivet och i övriga verksamheter som omfattas av SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande). Den 1 januari 2023 trädde valideringsförordningen (2022:1549) i kraft. Förordningen innehåller bestämmelser om validering av en persons kunnande för att personen ska få en kvalifikation som omfattas av förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande eller en del av en sådan kvalifikation eller för att personen ska bli behörig till en utbildning som kan leda till en sådan kvalifikation eller del av en kvalifikation (1 §). Med validering avses en strukturerad process som

innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande oberoende av hur det förvärvats (2 §).

En validering ska kunna leda till en kvalifikation som motsvarar en nivå i referensramen enligt förordningen (2015:545) om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande eller en del av en sådan kvalifikation eller behörighet till en utbildning som kan leda till en sådan kvalifikation eller del av en kvalifikation (3 §). Valideringen ska omfatta en fördjupad kartläggning av personens tidigare lärande för att synliggöra och dokumentera kunnandet på ett sådant sätt att det går att bedöma mot den kvalifikation eller del av en kvalifikation som valideringen avser och en bedömning av om personens kunnande motsvarar kvalifikationen eller delen av kvalifikationen. Om personens kunnande bedöms motsvara den kvalifikation eller del av en kvalifikation som valideringen avser, ska ett betyg eller intyg utfärdas som styrker detta (4 §). Bedömningen ska göras av en person som har ämnes- eller yrkeskompetens inom området för det kunnande som ska bedömas. Bedömningen ska göras med relevanta och tillförlitliga metoder (5 §).

SeQF består av åtta nivåer som visar hur avancerat kvalifikationens innehåll är. Av bilaga 2 till förordningen om referensram för kvalifikationer för livslångt lärande framgår att gymnasieexamen är placerad på nivå 4, yrkeshögskoleexamen på nivå 5, högskoleexamen på grundnivå och kvalificerad yrkeshögskoleexamen på nivå 6, högskoleexamen på avancerad nivå på nivå 7 och högskoleexamen på forskarnivå på nivå 8, som är den mest avancerade nivån.

Stöd till nationell och regional utveckling av validering

Från den 1 januari 2023 ska Myndigheten för yrkeshögskolan enligt sin instruktion (2011:1162) följa, stödja och samordna utvecklingen av validering nationellt och regionalt inom utbildningsområdet och i arbetslivet genom att

1. sprida kunskap och tillhandahålla övergripande information om validering
2. bidra till en långsiktig kunskapsuppbyggnad för utförare av validering
3. sammanställa, analysera och redovisa resultat av uppföljning och utvärdering inom valideringsområdet.

Myndigheten ska även fortsätta att främja användningen och utvecklingen av validering inom de utbildningar som myndigheten ansvarar för samt stödja branscherna i deras arbete med att utveckla och kvalitetssäkra samt informera om modeller för validering (6–6 a §§).

I sitt arbete ska myndigheten beakta valideringsförordningen (2022:1549).

Statsbidrag för utveckling av branschvalidering

Förordningen (2020:268) om statsbidrag för utveckling av branschvalidering innehåller bestämmelser om statsbidrag för utveckling av kvalifikationer i arbetslivet och branschmodeller för validering. Myndigheten för yrkeshögskolan får lämna statsbidrag till arbetsgivar- och

arbetstagarorganisationer och till organisationer som är gemensamma för arbetsgivare och arbetstagare för insatser för att utveckla kvalifikationer i arbetslivet och branschmodeller för validering. För 2023 får högst 10 miljoner kronor fördelas. Statsbidraget har bidragit till att nya kvalifikationer för arbetslivet och branschmodeller för validering av yrkeskompetens har utvecklats (Myndigheten för yrkeshögskolan, Årsredovisning 2021, s. 76).

Validering inom kommunal vuxenutbildning

Utifrån förslag från Valideringsdelegationen (SOU 2019:69) föreslog regeringen att det skulle införas en skyldighet för hemkommunen att se till att den som vill få sitt kunnande kartlagt inför utbildning eller prövning inom komvux erbjuds en inledande kartläggning. Vidare skulle det införas en skyldighet för huvudmannen för komvux att se till att en elev som behöver validering erbjuds det. Dessutom skulle det förtydligas vad som avses med validering och vad som krävs i fråga om dokumentation efter en validering. Riksdagen beslutade enligt regeringens förslag (prop. 2021/22:123, bet. 2021/22:UbU23, rskr. 2021/22:368).

Från den 1 januari 2023 är huvudmannen således skyldig att se till att en elev erbjuds validering, om eleven behöver det och valideringen görs inom ramen för en eller flera kurser eller nivåer som bekostas av elevens hemkommun. Med validering avses en strukturerad process som innehåller en fördjupad kartläggning och en bedömning som syftar till ett erkännande av en persons kunnande oberoende av hur det förvärvats. Rektorn ska verka för att valideringen görs i enlighet med lag och andra författningar. I lagen (2015:478) med bemyndiganden att meddela föreskrifter om validering och om avgift för ansökan som avser kvalifikationer för livslångt lärande finns ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om validering av en persons kunnande. Den som har genomgått en sådan validering ska ha möjlighet att få resultatet erkänt genom betyg. Betyg efter en validering ska sättas genom prövning (20 kap. 42 och 43 §§ skollagen).

Av regleringsbrevet för 2022 framgår att Skolverket har i uppdrag att utforma stöd till kommunerna för genomförande av inledande kartläggning av presumtiva elevers kunnande och validering inklusive fördjupad kartläggning av kunnande för elever i komvux. Skolverket ska också ge kommunerna stöd när det gäller hur kompletterande utbildning kan genomföras inom komvux. Myndigheten ska även följa upp utvecklingen av kartläggning, validering och kompletterande utbildning. Uppföljningen ska göras på individnivå där så är möjligt och lämpligt. Myndigheten ska löpande hålla Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) informerat om arbetet. Den del av uppdraget som avser stöd till kommunerna ska redovisas till Utbildningsdepartementet senast den 15 februari 2024. Den del av uppdraget som avser uppföljning av utvecklingen av kartläggning, validering och kompletterande utbildning ska delredovisas senast den 15 februari 2024 och slutredovisas senast den 30

oktober 2025. För 2023 ska högst 35 miljoner kronor inom anslaget 1:17 *Statligt stöd till vuxenutbildning* användas för utgifter enligt förordningen (2021:744) om statsbidrag för kartläggning och validering inom kommunal vuxenutbildning.

Validering och kompletterande utbildningar inom högskolan

Universitet och högskolor ska enligt högskoleförordningen (1993:100) dels bedöma reell kompetens för behörighet till högskoleutbildning, dels pröva om tidigare kunskaper och färdigheter kan tillgodoräknas som högskoleutbildning för den som är student.

Universitet och högskolor kan anordna högskoleutbildning på grundnivå eller avancerad nivå som kompletterar avslutad utländsk utbildning enligt förordningen (2008:1101) om högskoleutbildning som kompletterar avslutad utländsk utbildning. Utbildningen syftar till att studenterna ska avlägga en examen som kan ges efter en högskoleutbildning som motsvarar deras utländska utbildning eller kunna få behörighet alternativt kunskaper för att i Sverige utöva ett yrke som den utländska utbildningen är relevant för. Av resultatredovisningen i budgetpropositionen för 2023 framgår att ca 185 miljoner kronor betalades ut under 2021 för sådana utbildningar (prop. 2022/23:1 utg.omr. 16 s. 124–125).

Insatser av andra myndigheter

Universitets- och högskolerådet (UHR) har enligt sin instruktion (2012:811) till uppgift att ansvara för bedömning av utländska utbildningar på gymnasial och eftergymnasial nivå. Den som har en avslutad utbildning i ett annat land kan få ett utlåtande från UHR som beskriver vad utbildningen motsvarar i det svenska utbildningssystemet. Myndigheten ska även utföra de uppgifter som följer av förordningen (2016:157) om erkännande av yrkeskvalifikationer (5–6 §§).

Den som är inskriven som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen kan få sin kompetens och sina kunskaper bedömda. Yrkeskunskaper bedöms genom praktiska och teoretiska prov. Bedömningen leder till ett intyg eller betyg som innebär att kunskaperna erkänns formellt på den svenska arbetsmarknaden. Bedömningen kan också leda till rekommendationer om komplettering av kompetenser.

Utskottets ställningstagande

Utskottet anser att validering är ett viktigt verktyg för att ta till vara den kunskap och de erfarenheter som har förvärvats utanför den reguljära utbildningen. Det är därför enligt utskottet positivt att det nu finns ett nationellt regelverk om validering på plats, liksom ett nationellt stöd för utvecklingen av validering. Det är också positivt att bestämmelserna om validering inom ramen för kommunal vuxenutbildning har förtydligats och att Skolverket har fått i

uppdrag att stödja genomförandet och följa utvecklingen. Utskottet kan också konstatera att universitet och högskolor samt andra myndigheter sedan tidigare arbetar med bedömning av individers kompetens, kunskaper och erfarenheter. Med hänvisning till ovanstående bakgrund avstyrker utskottet motionerna 2022/23:335 (C) yrkande 11, 2022/23:1880 (C) yrkande 8 och 2022/23:2171 (MP) yrkande 11.

Reservationer

1. **Utbildning för omställning och livslångt lärande, punkt 1 (S)**

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 1 och 6 samt avslår motionerna

2022/23:1643 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 29 och 2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Från och med 2023 införs ett nytt omställningsstudiestöd. Det innebär bättre möjligheter för den som är yrkesverksam och behöver utbilda sig för att stärka sin ställning på arbetsmarknaden. De förbättrade möjligheterna att studera väntas ge en ökad efterfrågan på många utbildningar för vuxna, inte minst inom yrkeshögskolan och yrkesutbildningar inom komvux och folkhögskolan. De statliga satsningarna på dessa utbildningar behöver ta hänsyn till den ökade efterfrågan som det nya studiestödet väntas innebära. Samtidigt har antalet arbetslösa som bedöms vara i behov av reguljär utbildning ökat, vilket gör att fler vuxna hänvisas till komvux och annan vuxenutbildning. Även detta innebär en ökad efterfrågan på främst yrkesutbildning för vuxna. Vi anser därför att utbildningsutbudet behöver öka på alla nivåer och bättre anpassas efter yrkesverksammas behov av omställning och kompetensutveckling.

Vi anser att yrkesutbildningen inom komvux kan bli mer effektiv och bättre anpassad efter de behov som finns, både på arbetsmarknaden och hos individer. För att möta behoven som följer av klimatomställningen och en förändrad arbetsmarknad ställs nya krav på att säkerställa kompetensförsörjning inom vissa viktiga yrken. Det är därför viktigt att förändringar görs för att bättre kunna möta stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov lokalt och regionalt. Det bör utredas hur stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov regionalt och lokalt ska kunna mötas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

2. Utbildning för omställning och livslångt lärande, punkt 1 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1643 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 29 och avslår motionerna

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 1 och 6 samt

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 9.

Ställningstagande

Erfarenheten visar att vissa grupper kan påverkas kraftigt av en strukturomvandling, exempelvis varvskrisen, samtidigt som andra inte påverkas alls. Om arbetskraften är förberedd på att ta till vara digitaliseringens möjligheter kan det inte bara skapa fler jobb utan också bli en komparativ fördel för landet. Coronapandemin visade att det är viktigt med en infrastruktur för vidareutbildning och kompetensutveckling som är digital både till innehåll och form. Regeringen bör därför verka för bättre förutsättningar när det gäller livslångt lärande och en mer digitaliserad värld.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

3. Utbildning för omställning och livslångt lärande, punkt 1 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 9 och avslår motionerna

2022/23:1643 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 29 och

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 1 och 6.

Ställningstagande

Jag vill att alla människor ska ges möjlighet att bidra till omställningen. Bygget av framtidens Sverige kommer att skapa tusentals arbetstillfällen. För att den mångfald av kompetens och erfarenhet som många redan besitter ska förvaltas på bästa sätt måste människor erbjudas möjlighet att vidareutbilda sig under hela yrkeslivet. När fossila verksamheter fasas ut bör staten skapa goda förutsättningar för investeringar i grön industri och gröna innovationer i hela landet för att genom klimatomställningen skapa nya gröna jobb. Regeringen bör lansera ett grönt kunskapslyft för att underlätta teknik- och kompetensskiftet och omställningen till en hållbar arbetsmarknad. Det bör genomföras som en arbetsmarknadspolitisk åtgärd inom bl.a. vuxenutbildningen i syfte att motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

4. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 2 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:936 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5,

2022/23:964 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 60 och

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 57 och avslår motionerna

2022/23:686 av Kadir Kasirga (S),

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 32,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 68,

2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9,

2022/23:1123 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 2,

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19,

2022/23:1488 av Marianne Fundahn m.fl. (S),

2022/23:1706 av Johan Andersson m.fl. (S) och

2022/23:2133 av Johan Andersson m.fl. (S).

Ställningstagande

Det behövs satsningar på utbildningar kopplade till gruvnäringen. Utbildningssatsningar inom relevanta områden för branschen bör stärkas för att möta

näringens behov. Målsättningen bör vara att öka antalet utbildningsplatser med inriktning mot gruv- och mineralverksamhet. Utbildning kopplad till gruv-näringens behov bör således prioriteras.

Stålintustrin i Sverige är högteknologisk och i hög grad beroende av att utbildningsväsendet förser industrin med personer med kompetenser som är relevanta för näringen. Utbildningssatsningar med relevans för stålintustrin är därför nödvändiga. Utbildningsinsatser med koppling till stålintustrins kompetensbehov bör alltså stärkas.

Skogsindustrins företrädare har under ett antal år påtalat svårigheten att rekrytera kunnig personal på olika nivåer i företagen. Rekryteringsproblemen i glesbygden är särskilt uttalade. Behovet av utbildade specialister måste därför utredas, och utbildningsplatser måste säkras för att möta detta behov. Dessutom behöver utbildningar inom areella näringar i högre grad förläggas utanför de största städerna. Det är angeläget att möta behovet av utbildade specialister i skogssektorn.

Det finns behov av att kraftigt öka antalet utbildningsplatser inom järnvägssektorn. Staten bör här ta ett ökat ansvar genom fler utbildningsplatser.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

5. Behov av utbildning inom vissa områden, punkt 2 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C) yrkande 32,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 68,

2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C) yrkande 9,

2022/23:1123 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 2 och

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19 och avslår motionerna

2022/23:686 av Kadir Kasirga (S),

2022/23:936 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5,

2022/23:964 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 3,

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 60,

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 57,

2022/23:1488 av Marianne Fundahn m.fl. (S),

2022/23:1706 av Johan Andersson m.fl. (S) och

2022/23:2133 av Johan Andersson m.fl. (S).

Ställningstagande

Det saknas både bred kompetens och spetskompetens i samhället för att kunna minska gapet mellan en accelererande digitalisering och en god cybersäkerhet. Det politiska systemet, den offentliga sektorn och allmänheten i övrigt förstår inte hotbilden, och åtgärderna är därför inte heller dimensionerade därefter. När det gäller cybersäkerhet ligger Sverige i dag långt nere på internationella rankingar. Jag ser därför ett behov av att utveckla CSN-berättigade yrkesutbildningar i cybersäkerhet inom yrkeshögskolan. Därutöver behöver det digitala utbildningsutbudet öka för att bättre möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens inom it-relaterade ämnen.

I dag ansvarar landets kommuner för att tillhandahålla va-infrastruktur och vattentjänster. Det stora flertalet kommuner gör det fortfarande i egen regi. För att kunna planera, utreda, upphandla och genomföra större investeringar i den befintliga och ofta föråldrade infrastrukturen krävs en bred kapacitet, ett institutionellt minne, expertkunskap och kompetens inom organisationen. Det saknas ofta, vilket leder till att långsiktig planering och genomförande av åtgärder skjuts på framtiden. Jag vill därför att det genomförs riktade satsningar på yrkesutbildningar och kompetensutveckling inom va för att stärka kapaciteten inom va-infrastrukturen.

Allt fler företagare upplever problem med att hitta kompetent arbetskraft oavsett konjunkturläge eller bransch. Bristen på kompetent arbetskraft är ett strukturellt problem som i förlängningen hotar att skada den internationella konkurrenskraften hos näringslivet. Kopplingen mellan arbetsmarknad och utbildning behöver stärkas och incitament skapas för att människor ska vilja utbilda sig till yrken som efterfrågas. Jag anser att förutsättningarna för basindustrins kompetensförsörjning behöver stärkas.

Besöksnäringen är en snabbt växande och arbetskraftsintensiv näring, vilket ökar behovet av kompetens på både kort och lång sikt. Jag anser att det är av stor betydelse att det finns utbildningar av hög kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling och yrkesväxling samt information om de karriärmöjligheter som finns. Det är en näring där många får sitt första jobb.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

6. Tillgång till utbildning genom lärcentrum, punkt 3 (S, C, MP)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S), Niels Paarup-Petersen (C), Camilla Hansén (MP) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 13.

Ställningstagande

För att fler ska kunna bo där de vill bör distansutbildningen fortsätta att utvecklas. Lärcentrum har en viktig roll för den nationella, regionala och kommunala kompetensförsörjningen och ökar möjligheterna att bo, studera och arbeta i hela landet. Genom fortsatt utveckling av lärcentrum i hela landet blir utbildning tillgänglig för fler. Samverkan mellan kommuner, yrkeshögskolan och lärosäten bör stärkas så att fler utbildningsplatser kopplas till lärcentrum, och den digitala pedagogiken bör utvecklas för att säkra kvaliteten i utbildningarna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

7. Kvalitet och organisation inom komvux, punkt 4 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 3 och 5 samt
avslår motion
2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 11.

Ställningstagande

Regeringen bör se över behov av ytterligare verktyg för ökad kontroll av vuxenutbildningen. Ett skäl till kvalitetsbristerna inom komvux är att de kommunala huvudmännen bedöms sakna tillräckliga system för att följa upp och kontrollera verksamheten. Det accentueras i de fall kommunen valt att upphandla utbildning inom komvux i enlighet med skollagens bestämmelser om entreprenad. Det finns därför anledning att se över hur statens ansvar för komvux kan stärkas i syfte att öka kvaliteten och rättssäkerheten i komvux. Kvaliteten bör stärkas genom att kontrollen över vuxenutbildningen ökar och systemet med omfattande entreprenader ses över.

Elevgruppen inom komvux har förändrats. För många av de utrikes födda som ska etablera sig på den svenska arbetsmarknaden är yrkesvux det bästa alternativet. För att möta målgruppens behov och bryta segregationen behövs

mer utbildning och också höjd kvalitet och bättre stöd i utbildningen. Här är det viktigt att analysera vilka åtgärder, t.ex. förbättrad tillgång till stöd, som kan få fler elever att nå målen med sin utbildning på komvux. Det bör därför utredas hur stödet och kvaliteten inom komvux bättre kan anpassas till målgruppen för att förbättra genomströmning och etablering på arbetsmarknaden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

8. Kvalitet och organisation inom komvux, punkt 4 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 11 och avslår motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 3 och 5.

Ställningstagande

Vuxenutbildningen är ett viktigt redskap för att säkerställa att befolkningen är väl utbildad enligt de krav som arbetsgivarna ställer och de behov som finns. Dessvärre är dagens system för vuxenutbildning spretigt. Kommunerna driver, upphandlar och står för utbildningen, och regelverken skiljer sig åt mellan olika kommuner. Ett statligt huvudmannaskap innebär att mer tid kan läggas på utbildningarnas kvalitet och att företag behöver lägga mindre tid på anpassning till olika kommuners regelverk. Regeringen borde därför verka för att förbättra organisationen och inriktningen inom vuxenutbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

9. Utbildningen inom komvux, punkt 5 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12 och
avslår motion
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 63 och 91.

Ställningstagande

Vi anser att det måste råda likhet mellan studier i den allmänna grund- och gymnasieskolan och komvux på motsvarande nivå. Att införa en förenklad betygsskala står i strid med denna övergripande princip. Det skapar i stället snabbspår för vissa målgrupper, inte minst nyanlända och elever med bristande kunskaper i svenska språket. Det är inte rimligt att sänka trösklarna och därmed underlätta för denna målgrupp att komma in på en gymnasieutbildning eller få en gymnasieexamen. Regeringen borde överväga att riva upp beslutet om en förenklad betygsskala inom vuxenutbildningen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

10. Utbildningen inom komvux, punkt 5 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 63 och 91 samt
avslår motion
2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 12.

Ställningstagande

Det borde vara möjligt att studera på komvux, yrkesvux och sfi oavsett kommungräns. Var du bor ska inte avgöra ditt utbildningsutbud. Jag vill att det ska vara möjligt att fritt söka till studier i yrkesämnen och till sammanhållna yrkesutbildningar på komvux på gymnasial nivå som erbjuds inom det primära samverkansområdet man bor i, s.k. frisök. Regeringen bör därför se över möjligheten att ge vuxna rätt att söka till komvux, yrkesvux och sfi oavsett i vilken kommun som utbildningen bedrivs.

Det är otroligt viktigt att möjligheterna till kompetensutveckling under hela livet förbättras för att möjliggöra utveckling, omställning och trygghet på en mer flexibel arbetsmarknad. Jag vill därför att möjligheten att läsa om kurser på komvux trots godkända betyg utreds.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

11. Förutsättningar för yrkesvux, punkt 6 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 2, 4 och 7 samt avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 59, 62 och 65,
2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 19 och
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 43.

Ställningstagande

För att kommunerna ska erbjuda yrkesutbildningar i tillräcklig omfattning i förhållande till de stora behoven i arbetslivet bör statsbidraget för yrkesutbildningar på komvux ses över. Satsningen på regionalt yrkesvux behöver fortsätta att växa och behöver göra det med fokus på att både höja kvaliteten och skapa fler utbildningsmöjligheter för vuxna. Det är viktigt att kommunerna får möjlighet att planera utbyggnaden och dimensionera utbildningen efter de behov som finns. En yrkesutbildning med hög kvalitet ger eleverna bättre yrkeskunskaper och leder till att en större andel får arbete efter utbildningen. Vi anser därför att det behövs fler utbildningsplatser och höjd kvalitet i regionalt yrkesvux.

I dag kommer en stor del av finansieringen av yrkesvux från ettåriga statsbidrag, vilket inte ger kommunerna den långsiktighet som utbildningen behöver. Det behövs därför mer långsiktighet och förutsägbarhet när det gäller statens finansiering av yrkesutbildning inom komvux. Regeringen bör därför utreda långsiktigheten i finansieringen av yrkesutbildning inom komvux.

Vi anser att yrkesutbildning inom komvux kan bli mer effektiv och anpassas bättre efter de behov som finns både på arbetsmarknaden och hos individer. Det är därför viktigt att flera framtidsfrågor utreds för att utveckla den gymnasiala yrkesutbildningen för vuxna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

12. Förutsättningar för yrkesvux, punkt 6 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 59, 62 och 65,

2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C) yrkande 19 och

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 43 och

avslår motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 2, 4 och 7.

Ställningstagande

Jag anser att regionalt yrkesvux bör ges långsiktiga förutsättningar. För att kunna planera utbildningar och bättre spegla behovet på arbetsmarknaden behöver resurserna tryggas över flera år. Regeringen bör se över hur de långsiktiga förutsättningarna för planering av yrkesvux kan stärkas. Regeringen bör även se över hur kommunerna kan få stärkta förutsättningar för långsiktig planering av vård- och omsorgsutbildningar inom ramen för yrkesvux. Regeringen bör också se över hur yrkesvux kan stärkas för en förbättrad kompetensförsörjning.

Regeringen bör dessutom se över möjligheten att i hela landet införa ett system med vuxenutbildningspeng med ett resultatkrav kopplat till möjligheterna att få arbete. Det vore ett sätt att både bredda utbildningarna och stärka effektiviteten.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

13. Nationella sammanhållna yrkesutbildningar, punkt 7 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 14 och

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 41.

Ställningstagande

Barnskötare är den största yrkesgruppen inom förskolan. Trots detta finns det inte någon nationell standard för barnskötarutbildningen. Jag vill se en standardisering av grundutbildningen för barnskötare. En nationell standard skulle ge arbetsgivare ett tydligare intyg på innehållet i en barnskötarens utbildning. Regeringen bör därför utreda förutsättningarna för en nationell standard för barnskötarutbildning.

Riksdagen beslutade 2021 att reglera undersköterskeyrket och göra undersköterska till en skyddad yrkestitel. Jag anser att även undersköterskeutbildningarna bör standardiseras. Utredningen Stärkt kompetens i vård och omsorg (SOU 2019:20) föreslog en undersköterskeexamen och ett myndighetsfastställt nationellt yrkespaket för undersköterska. Förslaget genomfördes inte trots att det skulle innebära en större likvärdighet i utbildningarnas omfattning och innehåll. Regeringen bör därför, bl.a. med avstamp i SOU 2019:20 och i samråd med Sveriges Kommuner och Regioner, Vårdgivarna och undersköterskornas organisationer, se över hur undersköterskeutbildningarna kan vidareutvecklas för att göra det enklare för vårdens huvudmän att säkerställa och höja kompetensen hos sina anställda undersköterskor.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

14. Kombinationsutbildningar, punkt 8 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 8 och avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 64,

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 39 och

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 7.

Ställningstagande

Satsningen på kombinationsutbildningar har gjort det möjligt för fler utrikes födda att få en sammanhållen språk- och yrkesutbildning som leder till arbete. Utbildningarna bör därför fortsätta att stödjas och utvecklas för att förbättra utrikes föddas etablering i arbetslivet och integrationen i samhället. Regeringen bör bevara och utveckla kombinationsutbildningarna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

15. Kombinationsutbildningar, punkt 8 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 64,
2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C) yrkande 39 och
2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 7 och
avslår motion
2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 8.

Ställningstagande

För att stötta fler nyanlända att göra karriär inom vård och omsorg vill jag att stödet till personer som kombinerar sfi och en yrkesutbildning förändras. Det behövs ett nytt, bredare och mer flexibelt statsbidrag som i större utsträckning utgår från individens och kommunernas förutsättningar. På så sätt kan trösklarna till utbildning och arbetsmarknad sänkas. Regeringen bör därför utreda möjligheterna att förändra stödet till personer som kombinerar sfi och en yrkesutbildning.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

16. Särskild utbildning för vuxna (särsvux), punkt 9 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvisst (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att det var ett misstag att låta särsvux upphöra som en egen skolform och uppgå i den ordinarie vuxenutbildningen. Det kommer att få oönskade

konsekvenser för kvaliteten på utbildningarna, samtidigt som det finns en risk för att eleverna marginaliseras. Vi delar den kritik och oro som framförts av en rad remissinstanser under beredningen av den lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2020. Vi är också oroad över att denna målgrupp kommer att få stå tillbaka för andra målgrupper i den nya prioriteringsordningen för komvux. Vi vill därför riva upp beslutet att låta särsvux vara en del av den ordinarie vuxenutbildningen. Regeringen borde verka för att särsvux ska vara en egen skolform.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

17. Utformningen av sfi, punkt 10 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9 och avslår motionerna

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:1623 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 6.

Ställningstagande

Regeringen bör stärka utbildningen i svenska för invandrare (sfi). Det är väl känt att det finns kvalitetsbrister inom komvux i sfi och att kvaliteten inom sfi och komvux behöver stärkas. För att fler ska kunna lära sig svenska måste sfi fungera bättre. Eleverna ska erbjudas en utbildning av god kvalitet som motsvarar deras behov och förutsättningar. Genomströmningen inom sfi behöver förbättras och övergången till och kombinationer med andra delar av vuxenutbildningen måste underlättas. Utökad undervisningstid vore ett sätt att öka genomströmningen och därmed snabba på integrationen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

18. Utformningen av sfi, punkt 10 (SD)

av Patrick Reslow (SD), Robert Stenkvist (SD), Jörgen Grubb (SD) och Anders Alftberg (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13 och avslår motionerna

2022/23:1623 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2,

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 6 och

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Svenska för invandrare (sfi) är av avgörande betydelse för att bli anställningsbar och en del av det svenska samhället. Kraven behöver dock skärpas. Ett problem är att det inte finns någon fastställd tidsgräns för sfi, utan kursen anses avslutad först när en elev uppnått kunskapskraven för den aktuella kursen. Detta innebär att studierna i praktiken kan pågå under lång tid. Vi menar att det måste införas en bortre gräns för hur länge offentligfinansierade studier i sfi ska få fortgå och vill att denna bortre gräns fastställs till två år. Regeringen bör därför införa en bortre gräns på två år för undervisning i sfi.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

19. Utformningen av sfi, punkt 10 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 6 och avslår motionerna

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:1623 av Martina Johansson (C) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

I dag finns det tillgång till bra och välfungerade digitala hjälpmedel för undervisning. Därför vill jag att regeringen utreder hur nätbaserade kurser, appbaserade och AI-understödda läromedel samt andra digitala hjälpmedel kan vara en större del av integrationsarbetet som en del av en förstärkt undervisning i svenska för invandrare (sfi).

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

20. Sfi-peng till utbildningsanordnare, punkt 11 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 5.

Ställningstagande

En viktig nyckel för integrationen är språket. Kvaliteten i svenska för invandrare (sfi) är otillräcklig samtidigt som vissa privata och ideella utbildningsanordnare visat sig framgångsrika i att lära ut språk. En sfi-peng skulle innebära att utbildningsanordnare får betalt genom en typ av skolpeng som baserar sig på uppnådda resultat i form av språkutveckling. Denna fråga har utretts, och regeringen måste nu ta vara på utredningen och skyndsamt införa en sfi-peng.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

21. Rätt till sfi, punkt 12 (C, MP)

av Niels Paarup-Petersen (C) och Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1469 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1 och
avslår motion
2022/23:1230 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 24.

Ställningstagande

För att snabbt få en tillräcklig och effektiv undervisning i svenska för de ukrainska flyktingarna behöver svenska för invandrare (sfi) öppnas upp även för dem. Utbildningsutskottet avslog ett förslag till utskottsinitiativ om detta våren 2022. Vid en paneldebatt den 19 augusti som Nordic Ukraine Forum arrangerade ställde sig emellertid företrädare för samtliga riksdagspartier bakom kravet att ge flyktingar från Ukraina rätt till sfi på samma villkor som andra flyktingar. Det är varken humant eller hållbart att skjuta upp möjligheten för ukrainska flyktingar att få undervisning i sfi. Regeringen bör därför ge ukrainska flyktingar samma rätt till sfi som andra som fått uppehållstillstånd som flyktingar.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

22. Rätt till sfi, punkt 12 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1230 av Tony Haddou m.fl. (V) yrkande 24 och avslår motion

2022/23:1469 av Annika Hirvonen m.fl. (MP) yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att de som lever i en oviss väntan till följd av sin flykt bör ges goda förutsättningar för en meningsfull sysselsättning. Det handlar framför allt om att få lära sig det svenska språket och delta i andra utbildningsinsatser. Att kunna svenska är viktigt för att komma in i samhället. Jag vill förbättra förutsättningarna för asylsökande och de som flytt kriget i Ukraina att lära sig svenska. Jag anser att asylsökande och de som fått uppehållstillstånd enligt massflyktsdirektivet bör få rätt att läsa svenska för invandrare (sfi). Regeringen bör därför återkomma med förslag om att ge asylsökande och de som omfattas av massflyktsdirektivet rätt till sfi.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

23. Utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan, punkt 13 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10 och

avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 66 och

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 43.

Ställningstagande

Den kompetens som en yrkeshögskoleutbildning ger bidrar till stärkt kvalitet i välfärden och i näringslivet. Yrkeshögskolan behöver byggas ut ytterligare för att möta de fortsatt stora kompetensbehoven i hela Sverige. En utbyggnad behövs inte minst för att möta behoven i regioner som präglas av stora företagsetableringar och företagsexpansioner och för att möjliggöra klimatomställningen. Tillgång till rätt kompetens är central för att Sverige även i fortsättningen ska kunna vara en stark fordonsnation, för att understödja uppbyggnaden av en ny bransch i Sverige, batteritillverkning, för att Sverige ska bli en viktig global aktör på detta område samt för att stödja elektrifieringen i industrin och samhället i stort. Den påbörjade expansionen av yrkeshögskolan behöver fortsätta med en kraftig utbyggnad under de kommande åren.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

24. Utbildningens dimensionering inom yrkeshögskolan, punkt 13 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 13 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 66 och

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C) yrkande 43 och
avslår motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 10.

Ställningstagande

Inom yrkeshögskolan anordnas avancerad yrkesutbildning i bristyrken och företagande. Yrkeshögskolan har visat sig framgångsrik och behöver utökas, inte minst på landsbygden. Jag ser den typ av utbildning som bedrivs inom yrkeshögskolan som en lika naturlig och viktig del av det svenska utbildningssystemet som exempelvis högskolor och universitet. Yrkeshögskolan spelar en avgörande roll för att säkra kompetenshöjningen inom svenskt näringsliv, inte minst näringslivet på landsbygden.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

25. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 14 (S)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S),
Aylin Fazelian (S) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 12 samt
avslår motionerna

2022/23:85 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3,

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 57 och 58,

2022/23:1165 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1625 av Martina Johansson (C),

2022/23:2001 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 2 och

2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2.

Ställningstagande

Yrkeshögskolan bör fortsätta utvecklas. Bland annat skulle den behöva ha ett stadigvarande utbildningsutbud för att tillgodose arbetsmarknadens mer långsiktiga behov. Regeringen bör därför se över behovet av ett mer stadigvarande utbildningsutbud inom yrkeshögskolan för att tillgodose arbetsmarknadens långsiktiga behov.

Yrkeshögskolan är en decentraliserad utbildningsform där varje anordnare har ansvar för administration av ansökningsprocess och studiedokumentation. Eftersom antalet ansökningar och studerande har ökat kraftigt har behovet av en samlad administrativ stödstruktur för yrkeshögskolan ökat. Därför vore det

bra med ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskolan. Vi ser också behov av ett förstärkt system för studiedokumentation inom yrkeshögskolan. Regeringen bör därför utveckla yrkeshögskolan, bl.a. genom att se över möjligheten till ett gemensamt antagningssystem och ett förstärkt system för studiedokumentation.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

26. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 14 (V)

av Daniel Riazat (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:85 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3 och avslår motionerna

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 57 och 58,

2022/23:1165 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1625 av Martina Johansson (C),

2022/23:2001 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 2,

2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Skolverket har beslutat om ett reviderat vård- och omsorgsprogram inom gymnasieskolan och det har utformats nationella yrkespaket med förslag på innehåll i sammanhållna yrkesutbildningar som kan ges inom komvux och på gymnasieskolans introduktionsprogram. Dock kommer innehållet i vård- och omsorgsutbildningarna för vuxna fortfarande att variera eftersom huvudmän kan välja om och hur de ska använda de nationella yrkespaketen. Med hänsyn till förväntad ökad förekomst av omfattande och sammansatta vårdbehov bland äldre personer som får kommunal vård och omsorg, i kombination med ökade kvalitetskrav, är det angeläget att undersköterskors kompetens regleras och säkerställs på nationell nivå. Regeringen bör därför ta initiativ till att utveckla samtliga specialistutbildningar för undersköterskor på yrkeshögskolenivå och se till att dessa är nationellt sammanhållna.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

27. Utveckling av yrkeshögskolan, punkt 14 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 14 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 57 och 58 samt avslår motionerna

2022/23:85 av Karin Rågsjö m.fl. (V) yrkande 3,

2022/23:1165 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S),

2022/23:1625 av Martina Johansson (C),

2022/23:2001 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M) yrkande 2,

2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M) yrkandena 1 och 2 samt

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkandena 11 och 12.

Ställningstagande

Yrkeshögskolan påverkas av att utbildningarna inte är permanenta, vilket gör att anordnarna inte får långsiktighet i sin verksamhet. Ett stort yrkeshögskolelyft bör genomföras där yrkeshögskolan stärks och får en högre grad av fasta anslag. Privata och offentliga arbetsgivare bör få möjlighet att delfinansiera utbildningsplatser när de ser stora behov av kompetenser utöver den nivå som staten har bedömt nödvändig. Regeringen bör se över förutsättningarna för en ökad andel fasta anslag till yrkeshögskolan och möjligheten att låta privata och offentliga arbetsgivare få möjlighet att delfinansiera platser på yrkeshögskolan.

Fler förberedande utbildningar bör finansieras där kortare påbyggnadsutbildningar kan ingå. Det bör även tas fram fler utbildningar på en högre kvalifikationsnivå i systemet EQF (Europeiska referensramen för kvalifikationer). Regeringen bör därför utreda möjligheterna till korta yrkeshögskoleutbildningar på en högre nivå för de som redan är yrkesverksamma på nivå 6 i SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande) för att stärka det livslånga lärandet för fler.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

28. Eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning, punkt 15 (S, C)

av Åsa Westlund (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Mats Wiking (S), Aylin Fazelian (S), Niels Paarup-Petersen (C) och Niklas Sigvardsson (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 15 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkandena 82 och 92 samt avslår motion

2022/23:194 av Anne-Li Sjölund (C).

Ställningstagande

Regeringen lämnade under våren 2020 proposition 2019/20:105 Komvux för stärkt kompetensförsörjning som bl.a. syftar till att kommunal vuxenutbildning i högre grad ska bidra till arbetslivets behov av kompetens och bättre möta vuxnas behov av utbildning i olika skeden av livet. Propositionen har dock inte sett till alla aspekter vad gäller möjligheten för personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) att studera på t.ex. universitet eller högskola. Här behöver ett mer gediget och mer initierat arbete göras. Bland annat finns det små möjligheter att kunna finansiera studier på högskola eller yrkeshögskola för individen med IF. Det är svårt att förutse hur den personliga ekonomin kommer att se ut under studietiden då det inte finns ett samlat regelverk för eftergymnasiala studier för personer med IF.

För att kunna välja en utbildning måste också såväl boende som fritiden på studieorten liksom resorna mellan studieorten och hemmet fungera. Här behöver regelverk ses över och anpassas för personer som behöver extra stöd för sitt boende, sin fritid och sina resor. Studieordnarens finansiering av eftergymnasial utbildning anpassad för personer med IF är inte heller helt klarlagd. Det förväntas ofta att det ska vara den kommun där personen bor eller en eventuell arbetsgivare som ska stå för en del av eller hela kostnaden. Här bör en mer generell och anpassad modell tas fram så att universitet, yrkeshögskolor och andra studieordnare har tydliga och anpassade regelverk om möjligheten till finansiering av utbildning anpassad för personer med IF. Det skulle vara ett regelverk som mer liknar andra former av eftergymnasial utbildning som finansieras genom statliga anslag. Regeringen bör verka för en utredning för att ta fram förslag till system för eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning.

Vi ser att det kvarstår en hel del arbete för att elever med intellektuell funktionsnedsättning ska kunna ta del av eftergymnasial utbildning. Att det inte finns någon utbildningsform på nivå 3 i SeQF (Sveriges referensram för kvalifikationer för livslångt lärande) eller en eftergymnasial nivå för den som gått i anpassad skola på nivå 4 i SeQF är bekymmersamt och något som en anpassad högskola skulle kunna överbrygga. Vi vill därför att förutsättningarna för en anpassad högskola utreds. En del i det skulle kunna vara att bredda yrkeshögskolans uppdrag och utreda möjligheterna till korta yrkeshögskoleutbildningar för de som redan är yrkesverksamma på nivå 6 i SeQF för att fler ska kunna få tillgång till vidareutbildning genom hela livet. Regeringen bör utreda förutsättningarna för en anpassad högskola.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

29. Tolkstöd inom eftergymnasial utbildning, punkt 16 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 16 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C) yrkande 88.

Ställningstagande

Döva medborgare ska ha samma rättigheter och möjligheter som övriga medborgare att utbilda sig, omskola sig eller byta yrkesbana. Statens ansvar för att tillgodose en jämlik tolktjänst inom eftergymnasial utbildning bör därför utredas.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

30. Validering, punkt 17 (C)

av Niels Paarup-Petersen (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8 och
avslår motionerna

2022/23:335 av Rickard Nordin (C) yrkande 11 och
2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 11.

Ställningstagande

Det finns fortfarande inte något effektivt och systematiskt sätt att, i samarbete mellan Migrationsverket och exempelvis Arbetsförmedlingen, inventera vilka kompetenser, inte minst i bristyrken, som finns hos nyanlända. Det är viktigt att denna kunskap hos nyanlända akademiker och experter inte förslösas utan identifieras och att möjligheter skapas att så snabbt som möjligt kunna använda dessa kompetenser i produktivt arbete, inte minst genom att betyg valideras och utbildningar kompletteras. Samtidigt har det i många år talats om att valideringen av dessa människors meriter ska påskyndas. Det behövs en förbättrad och effektiviserad inventering av nyanländas kompetenser, en effektiviserad valideringsprocess och ökade möjligheter till komplettering och tillvaratagande av en utländsk examen.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

31. Validering, punkt 17 (MP)

av Camilla Hansén (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 17 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP) yrkande 11 och
avslår motionerna

2022/23:335 av Rickard Nordin (C) yrkande 11 och

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C) yrkande 8.

Ställningstagande

Validering och snabbspår bör utvecklas för att ta till vara kunskap och erfarenhet som nyanlända har.

Regeringen bör vidta åtgärder enligt vad som anförs ovan.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:85 av Karin Rågsjö m.fl. (V):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta initiativ till att utveckla samtliga specialistutbildningar för undersköterskor på yrkeshögskolenivå samt tillse att dessa är nationellt sammanhållna och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:194 av Anne-Li Sjölund (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning som ser till hela bilden vad gäller tillgång till eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:335 av Rickard Nordin (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utöka möjligheterna till validering av kompetens som erhålls via spelande och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:686 av Kadir Kasirga (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ta ansvar för att fördelningen av utbildningsplatser beaktar behoven av kompetensförsörjning inom energibranschen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:848 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

32. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behov av CSN-berättigade yrkesutbildningar, exempelvis YH-utbildningar, inom cybersäkerhet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:884 av Muharrem Demirok m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en nationell standard för barnskötarutbildning och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för en ökad andel fasta anslag till yrkeshögskolan och att se över möjligheten att låta privata och offentliga arbetsgivare få

- möjlighet att delfinansiera platser på yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna till korta yrkeshögskoleutbildningar på högre nivå för de som redan är yrkesverksamma i SeQF 6 för att stärka det livslånga lärandet för fler och tillkännager detta för regeringen.
  59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge långsiktiga förutsättningar för regionalt yrkesvux och lärcentrum och tillkännager detta för regeringen.
  62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur yrkesvux kan stärkas för förbättrad kompetensförsörjning samt att se över möjligheten att införa ett system med vuxenutbildningspeng i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
  63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ge vuxna rätten att söka till komvux, yrkesvux och sfi oavsett i vilken kommun utbildningen bedrivs och tillkännager detta för regeringen.
  64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förändra stödet till personer som kombinerar sfi och en yrkesutbildning, för att på så sätt sänka trösklarna till utbildning och arbetsmarknad, och tillkännager detta för regeringen.
  65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa långsiktiga planeringsförutsättningar för yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
  66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yrkeshögskolan spelar en avgörande roll för att säkra kompetenshöjningen inom svenskt näringsliv och tillkännager detta för regeringen.
  68. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningar inom it-relaterade ämnen för att möta arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens och tillkännager detta för regeringen.
  82. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för en utredning för att ta fram förslag till system för eftergymnasial utbildning för personer med intellektuell funktionsnedsättning och tillkännager detta för regeringen.
  88. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att statens ansvar för att tillgodose en jämlik tolktjänst inom eftergymnasial utbildning bör utredas samt att döva medborgare ska ha samma rättigheter och möjligheter som övriga medborgare att utbilda sig, omskola sig eller byta yrkesbana och tillkännager detta för regeringen.
  91. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att läsa om kurser på komvux trots godkända betyg och tillkännager detta för regeringen.

92. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda förutsättningarna för en anpassad högskola och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:901 av Christofer Bergenblock m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kommunerna kan få stärkta förutsättningar för långsiktig planering av vård- och omsorgsutbildningar inom ramen för yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:905 av Anders W Jonsson m.fl. (C):

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att i syfte att sänka trösklarna till utbildning och arbetsmarknad se över stödet till personer som kombinerar sfi och en yrkesutbildning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att standardisera undersköterskeutbildningarna och tillkännager detta för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kommunernas förutsättningar för långsiktig planering av s.k. yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:906 av Stina Larsson m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kapaciteten inom va-infrastrukturen kan stärkas genom riktade satsningar på yrkesutbildningar och kompetensutveckling inom va och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:936 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att prioritera utbildning kopplad till gruvnäringens behov och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:964 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka utbildningsinsatserna kopplat till stålindustrins kompetensbehov och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att möta behovet av utbildade specialister i skogssektorn och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD):

57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet utbildningsplatser inom järnvägssektorn och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1025 av Patrick Reslow m.fl. (SD):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att förbättra organisationen och inriktningen inom vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde överväga att riva upp beslutet om en förenklad betygsskala inom vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en borte gräns på två år för sfi-undervisningen och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen borde verka för att särvux ska vara en egen skolform och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1123 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka förutsättningarna för basindustrins kompetensförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utbildningar av hög kvalitet, möjlighet till kompetensutveckling, yrkesväxling samt information om de karriärmöjligheter som finns inom besöksnärringsbranschen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1165 av Anna-Belle Strömberg och Peder Björk (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur yrkeshögskoleutbildningar vars efterfrågan är stabil över lång tid kan få en mer långsiktig finansiering och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1230 av Tony Haddou m.fl. (V):

24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag om att ge asylsökande och de som omfattas av massflyktsdirektivet rätt att läsa sfi och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1469 av Annika Hirvonen m.fl. (MP):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ukrainska flyktingar samma rätt till sfi som andra som fått uppehållstillstånd som flyktingar, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:1488 av Marianne Fundahn m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga utbyggnad av vuxenutbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1623 av Martina Johansson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur 15 timmars språkstudier kan kompletteras med yrkespraktik på orten för att nå heltidsstudier och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att ha ett yrkesspår och ett studiespår i sfi-utbildningen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1625 av Martina Johansson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur kompletterande yrkesutbildningar tas fram tillsammans med olika branscher och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1643 av Niels Paarup-Petersen m.fl. (C):

29. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för bättre förutsättningar gällande livslångt lärande för en mer digitaliserad värld och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1672 av Annie Lööf m.fl. (C):

43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att yrkeshögskolan spelar en avgörande roll för att säkra kompetenshöjningen inom landsbygdernas näringsliv och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1706 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utbildningssystemet för sotare ska ses över och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1880 av Jonny Cato m.fl. (C):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett skyndsamt införande av en sfi-peng och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur nätbaserade kurser, appbaserade och AI-understödda läromedel samt andra digitala hjälpmedel ska bli en större del av integrationsarbetet, som en del av en förstärkt sfi-undervisning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att förändra stödet till personer som kombinerar sfi och en yrkesutbildning, för att på så sätt sänka trösklarna till utbildning och arbetsmarknad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en förbättrad och effektiviserad inventering av nyanländas kompetenser, en effektiviserad valideringsprocess och ökade möjligheter till komplettering och tillvaratagande av en utländsk examen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2001 av Johanna Rantsi och Sten Bergheden (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över införandet av särskilda förberedande utbildningar för behörighet till yrkeshögskoleutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2004 av Johanna Rantsi (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga bättre långsiktiga förutsättningar för yrkeshögskoleutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga bättre möjligheter för utbildningsarrangörer att bedriva särskilt förberedande utbildningar för studenters behörighet till yrkeshögskoleutbildningar och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2129 av Åsa Westlund m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett ökat utbildningsutbud för omställning och kompetensutveckling och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler utbildningsplatser och höjd kvalitet i regionalt yrkesvux och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka kvaliteten genom att öka kontrollen över vuxenutbildningen och se

- över systemet med omfattande entreprenader och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda långsiktigheten i finansieringen av yrkesutbildningen inom komvux och tillkännager detta för regeringen.
  5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur stödet och kvaliteten inom komvux bättre kan anpassas till målgruppen för att förbättra genomströmning och etablering på arbetsmarknaden och tillkännager detta för regeringen.
  6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur stora och snabbt uppkomna utbildningsbehov regionalt och lokalt ska kunna mötas och tillkännager detta för regeringen.
  7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla den gymnasiala yrkesutbildningen för vuxna och tillkännager detta för regeringen.
  8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara och utveckla kombinationsutbildningar och tillkännager detta för regeringen.
  9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka utbildningen i svenska för invandrare och tillkännager detta för regeringen.
  10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bygga ut yrkeshögskolan och tillkännager detta för regeringen.
  11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över behovet av ett mer stadigvarande utbildningsutbud inom yrkeshögskolan för att tillgodose arbetsmarknadens långsiktiga behov och tillkännager detta för regeringen.
  12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla yrkeshögskolan, bl.a. genom att se över möjligheten till ett gemensamt antagningssystem och ett förstärkt system för studiedokumentation, och tillkännager detta för regeringen.
  13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla lärcentrum i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2133 av Johan Andersson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att beakta behovet av kompetensförsörjning i samband med byggandet av Ostlänken och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2171 av Elin Söderberg m.fl. (MP):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utveckla validering och snabbspår för att ta till vara kunskap och erfarenhet som nyanlända har och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett grönt kunskapslyft för att underlätta omställning till en hållbar arbetsmarknad, motverka arbetslöshet och skapa hållbara jobb för unga och tillkännager detta för regeringen.